

KOMMENTAR:

To sider av samme sak? Side 10

JONAS SJÖSTEDT:

Krim inspirert av EU Side 19

NEI TIL EUs LANDSMØTE:

Nei-side i framgang

Side 18

HILDEGUNN GJENGEDAL:

Ny nestleiar i Nei til EU

Side 20

EU I KRISE

Overlever ikke euroen, så overlever ikke EU

EUs president Herman Van Rompuy i en tale i Brussel 16. november (EUobserver.com).

■ **Stadig flere EU-land blir rammet av krisen. De kutter i offentlige utgifter for å berge bankene. Arbeidsledigheten øker og offentlige tjenester blir dyrere og dårligere.**

■ **EUs redningspakker for å redde euro-landene blir stadig dyrere. Men hvor skal pengene hentes fra? Konsekvensen av krisen kan bli et sammenbrudd for euroen.**

Les mer på **side 4-5**

Meld deg inn med SMS

Send følgende SMS-melding
NEITILEU <DITT NAVN OG
POSTADRESSE> til 2090
(150,- for 2010 og
2011)

FOTO: EU-RÅDETS PRESIDENTSKAP

Heming Olaussen
Leder i Nei til EU

SITATET

Vi må alle arbeide sammen for at eurosonen skal overleve, for dersom ikke eurosonen overlever, vil ikke Den europeiske unionen overleve.

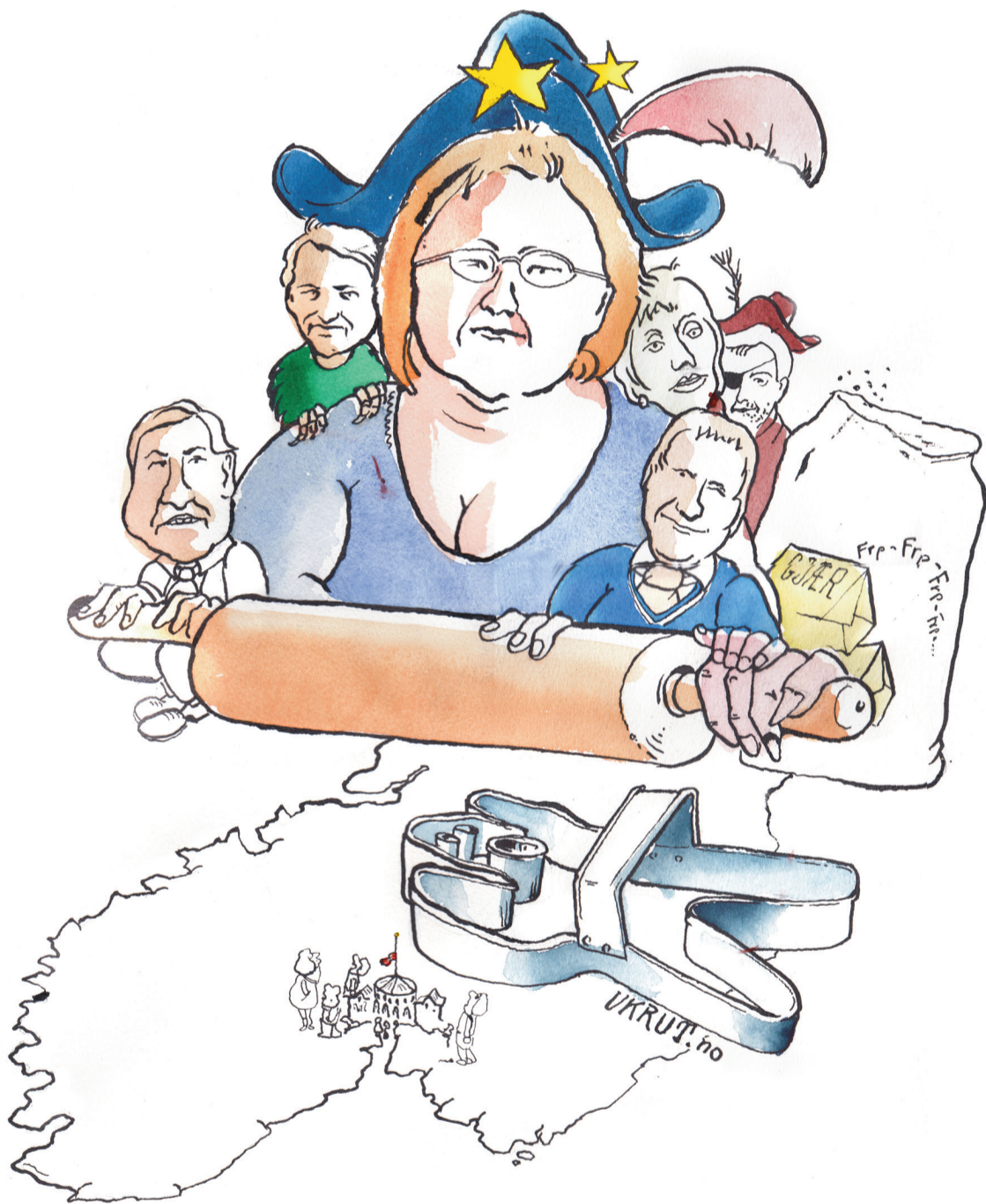
EUs president Herman Van Rompuy i en tale til en tenketank i Brussel 16. november, ifølge EUobserver.com. (Eurosonen er de 16 EU-landene som er med i Den økonomiske og monetære unionen og har innført euroen.)

EU valser over norsk folkestyre

Det begynner å bli utålelig. Rekka av rettsakter fra EU som overhodet ikke tar hensyn til norske interesser. Enten det når heter post- eller datalagringsdirektiv, vikarbyrådirektiv, forbrukerdirektiv, bankinnskuddsgarantidirektiv, anbudsforskrift for offentlig sektor, helsedirektiv, AMT-direktiv, overnasjonalt luftfartstilsyn eller andre inngripende lover eller ordninger fra EU-systemet. Felles for dem er at norske myndigheter må slåss med ryggen mot veggen for å unngå alt det Brussel finner på, og som ikke passer for norske forhold. Skjønt, slåss og slåss... Med et par hederlige unntak må jeg si at jeg noen ganger kommer i hug Finn Gustavssens berømte politiker-definisjon: En politiker er det eneste vesen som kan stå oppreist uten ryggrad.

Det er ikke måte på hvilke øvelser norske politikere går med på for å tilfredsstille Brussel. En del EU-tilhengere gjør det sjølsagt med en viss tilfredsstillelse, for andre handler det om å måtte bøye nakken for ting man veit er til skade for det norske folk og samfunn. Få vedkjenner seg sjølsagt de verste konsekvensene av all EU-galskapen. Det er som regel først etter noen år at disse blir klare for alle og enhver. Når Nei til EU og de postansatte påstår at EUs tredje postdirektiv vil føre til markedsfastsatt portoppris (med mye dyrere portoutgifter for næringslivet i distriktene) og redusert postombæring i store deler av landet, er det skremmelsespropaganda for ledelsen i Ap og Høyre. Inntil det har gått noen år, og vi får rett. Slik vi har fått rett når det gjelder arbeidsplasser, næringsliv og velferd etter 1994, og slik vi har fått rett når vi advarte mot EUs felles valutaprojekt euro. Advarslene preller liksom av som vann på gåsa. Det er sagt at fakta ødelegger enhver debatt. Ikke når det gjelder ja-sidas forhold til EØS. Der preller fakta bare av.

Så får vi stole på folket i stedet for på Stortinget. Når vi har en nei-prosent på over 60 i måned etter måned, vil jeg tro at svært mange er enige med oss i at det er utålelig at vi får EU inn bakveien på denne måten. Nei til EU er også nei til EUs tvangslovgivning. Derfor ser jeg fram til en åpen debatt om EØS-avtalens ulike virkninger på det norske samfunn, basert – forhåpentligvis – på fakta. Sejersted-utvalgets utredninger og sluttrapport vil i løpet av det kommende året sette dagsorden for mang en EØS-debatt i Norge. Vår ambisjon er å bruke dette grunnlaget til både å diskutere EØS-avtalen som sådan, men dessuten å sette en alternativ-debatt på dagsorden. Det er tydelig at ja-siden frykter en slik debatt. De prøver seg av gammel (u)vane med

latterliggjøring av våre åpne ideer om Sveits som et eksempel å lære av. Det er åpenbart interessant at Sveits velger ikke å inngå noen totalavtale med EU om tjenester, ulikt Norge som må føye seg etter tjenstedirektivet. Sveits vil ikke ha noen postliberalisering av brev under 50 gram. De bestemmer sine egne regler for bankgarantier. Ja-siden har enda mindre til overs for ideer om et samarbeid i Nord-Atlanteren med Færøylene,

Island og Grønland, eller om EFTA som et mulig utgangspunkt for en bilateral avtale med EU. **Jeg for min** del tror slike ideer kan ha framtid for seg. EU vil slite i mange år framover. De har alt å vinne på å samhandle saklig og lidenskapsløst med Norge. Om folket presser fram et alternativ til EØS, tror jeg EU vil si ja. Spørsmålet er om vi har norske politikere med

nok ryggrad til å løfte fram et slikt krav. Eller om de har blitt så vant til å bøye seg for EU at de har glemt hva det vil si å ha en rett rygg og et løftet blikk? I tilfelle er det en fordel med det nasjonale folkestyret at folket kan skifte dem ut med politikere som vil forsvare folkets nei, og som tør å utfordre eliten i Brussel. Både på Stortinget og i regjeringa er det altfor langt mellom politikere av en slik støpping.

Standpunkt

TIPS OSS! Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. Epost: standpunkt@neitileu.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Ansvarlig redaktør: Heming Olaussen
Redaktør: Sindre Humberset
Layout: Eivind Formoe
Redaksjon: Torunn Kanutte Husvik, Hege Lothe, Marianne Granheim Trøyflat og Dag Seierstad

Korrektur: Elisabeth S. Gundersen, Eva Marie Mathisen, Jens Kihl og Kjell Arnestad.
Opplag: 34 000
Post- og besøksadresse: Storgata 32, 0184 Oslo
Kontakt oss: standpunkt@neitileu.no

Telefon: 22 17 90 20
Redaksjonen avsluttet: 13.12.2010
Medlemskap i Nei til EU koster 290,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.

Trykkansvarlig: Datatrykk
Annonser og istikk: Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

” Ingen nye søkerland kan forhandle om medlemskap i EU på samme måte som Norge kunne i 1994

EU krever tilpasning på forhånd: I forhandlingene mellom Norge og EU i 1994 skulle norske lover tilpasses EU bare dersom det ble ja-flertall i folkeavstemningen. I dag krever EU at Island må EU-tilpasse lovene i landet mens forhandlingene om medlemskap pågår.

Den nye måten å bli EU-medlem på

Forhandlingene med EU skaper stadig nye problemer for regjeringen på Island. EU-kommisjonen påtvinger islendingene forhandlinger der de må EU-tilpasse samfunnet sitt mens forhandlingene pågår.

Det vakte oppsikt at justis- og innenriksminister Ögmundur Jonasson fra de Venstre-Grønne (SVs søsterparti) for et par uker sia gikk ut med krav om at islandske lover bare skulle tilpasses EU-regler hvis det ble ja-flertall ved en folkeavstemning. Det var slik Norge forhandla om medlemskap i 1994.

Ifølge Ögmundur Jonasson la EU om forhandlingsopplegget foran østutvidelsen i 2004. Da måtte søkerlanda nettopp endre lovene sine mens forhandlingene pågikk for at EU skulle være interessert i fortsatte forhandlinger.

Dette bekreftes av Angela Filota, EU-kommisjonens talsperson ved utvidelsesforhandlinger. Hun sa til netttavisa EUObserver 18. november at verken Island eller noe annet land kan behandles som Norge for to tiår sia. Det skyldes de endringene som ble gjort i opptaksreglene ved forhandlingene med østeuropeiske land.

Filota siteres slik: «Det er grunnleggende ett sett regler for hvordan forhandlinger skal gjennomføres mellom medlemslanda og et søkerland. Island godtok disse rammene. De

kan ikke gå tilbake på det nå.» For utvidelsestalsperson Filota er saken enkel: «Ethvert land slutter seg til når det er 100 prosent beredt til det.»

Det gjør ikke denne framgangsmåten mindre provoserende for EU-skeptikerne på Island at EU-kommisjonen har tenkt å bruke en kvart milliard norske kroner (30 millioner euro) for å «smøre» forhandlingene, det såkalte IPA-opplegget (Instrument of Pre-Accession Assistance).

Pengene skal dels brukes til en «informasjonskampanje» og dels til å styrke Islands «institusjonelle kapasitet» til å gjennomføre forhandlingene med EU og til å delta i EUs institusjoner allerede før landet er medlem.

Velgerne på Island har – sikkert av mange grunner – blitt mer og mer skeptisk til medlemskap i EU det siste halvannet året. De siste meningsmålingene viser omtrent samme situasjon som i Norge, over 60 prosent nei og under 30 prosent ja.

EU-spørsmålet splitter både regjeringen og de politiske partiene på måter som kan lamme all islandsk politikk hvis det spisser seg til.

Det er betegnende at da Alltinget sommeren 2009 vedtok å sende en søknad om medlemskap i EU, var det i virkeligheten ikke noe

flertall for EU-medlemskap i salen. Flertallet var så knapt som 33-28 med to avholdende. Sju av de 33 som stemte for å sende en søknad til Brussel, alle fra partiet Venstre-Grønne, sa fra talerstolen at de var mot medlemskap i EU – og at de ville jobbe for et nei-flertall hvis det ble en folkeavstemning om islandsk medlemskap.

Ved valget i mars 2009 fikk de to partiene til venstre, sosialdemokratene i Samfylkingin og de Venstre-Grønne, flertall i Alltinget for første gang. Bakgrunnen var at det store høyrepartiet, Selvstendighetspartiet, sammen med Fremskrittspartiet, det islandske Senterpartiet, fra midten av 1990-tallet hadde det historiske ansvaret for å slippe de såkalte «finansvikingene» fri til å herje som de ville med Islands økonomi.

De Venstre-Grønne gikk i februar 2009 til valg på å holde Island utafør EU. At 8 av 14 alltingsrepresentanter et halvt år seinere stemte for å sende en søknad om medlemskap i EU, har vært vanskelig å forsvare både for medlemmer og velgere. Uroen førte til at landsrådet, en forsamling på 70 personer fra hele landet, for to uker sia ble innkalt for å avgjøre om partiet skulle gå inn for å bryte forhandlingene med EU. Det ville i så fall innebære at regjeringssamarbeidet med sosialdemokratene

ville ta slutt.

Etter kvass debatt endte det med at partileder og finansminister Steingrímur Sigfússon fikk støtte for at forhandlingene med EU skulle fortsette. Stemmetallet var 38 mot 28. Men mindretallet fikk inn i vedtaket at islandsk regelverk ikke skal EU-tilpasses mens det forhandles, og at regjeringen ikke skal ta imot penger fra EU-kommisjonen for å forhåndstilpasse forvaltningen til et medlemskap i EU.

Om regjeringspartneren Samfylkingin og EU-kommisjonen vil ta hensyn til slike krav, er foreløpig helt i det blå. Også hva som skjer hvis de ikke gjør det.

Dag Seierstad
Varamedlem til styret i Nei til EU

2011 VERT EIT SKJEBNEÅR FOR UNIONEN:

Risikere samanbrot av euroen

■ Ikkje sidan 1998 har arbeidsløysa i eurolanda vore like høg, og EU sin samla gjeld vert større og større. Det viser prognosane frå unionen sjølv. Kva er galt med euroen?

Standpunkt BAKGRUNN

FAKTA

EU i krise

- Norge har en ledighet på 3,5 prosent mens Europa i gjennomsnitt har 10 prosent. Spania har den høyeste arbeidsløysa i EU med 20,5 prosent.
- To land i Europa har overskudd i statsbudsjettene:

- Norge og Sveits.
- To av 27 EU-land innfrir EUs egne budsjettkrav om maksimalt 3 prosent underskudd på statsbudsjettet og 60 prosent gjeld av BNP. Det er Sverige og Estland.
- Denne oversikten er ikke

komplett, og innen det leses har trolig krisen utviklet seg ytterligere.

Kilder: E24, NTB, NRK, LO-kontoret i Brussel. Arbeidsløysastall fra Eurostat, oktober 2010

Irland

- Arbeidsløshet på ca. 14 prosent. 43 prosent av de arbeidsløse er langtidsledige.
- I år utgjør det irske budsjettunderskuddet 12 prosent av brutto nasjonalprodukt. Med kostnadene for redningen av irske banker, stiger underskuddet til 35 prosent av BNP.
- Irland har som mål å redusere budsjettunderskuddet til tre prosent av BNP, som er grensen for eurolandene, innen 2014.
- Offentlig gjeld 99,4 prosent av BNP.
- Får kriselån av EU og IMF på ca. 85 mrd euro.
- Regjeringens kriseplan:**
- Skal kutte offentlige utgifter med 10 mrd euro og øke skattene med 5 mrd over 4 år.
- Statsbudsjettet for 2011 skal kuttes med 6 mrd euro.
- 25 000 offentlige arbeidsplasser skal kuttes.
- Minstelønn senkes med 12 %.

Spania

- 20 % arbeidsløshet. 42 prosent arbeidsløshet for ungdom under 25 år.
- Har hatt generalstreik en dag, flere ventes.
- Statsgjeld 63,4 % budsjettunderskudd 9,3 %
- Innstrammingspakke vedtatt i mai: skal spare ca. 15 mrd euro

Frankrike

- 10 % arbeidsløshet
- Pensjonsalder økt fra 60 til 62 år. Full opptjening heves fra 65 til 67 år og pensjonene levealderjusteres.
- Statsgjeld 84,2 % og budsjettunderskudd 7,7 %

Nederland

- Ca. 4 % arbeidsløshet
- Pensjonsalder skal økes med to år.
- Statsgjeld 66 %, budsjettunderskudd 6,3 %

Portugal

- Over 10 % arbeidsløshet
- Dramatiske kutt i offentlig sektor, lønn ned fem prosent. Sliter med å få enighet om kutt i statsbudsjettet.
- Statsgjeld 63,5 %, budsjettunderskudd 7,3 %

– Euroen er et politisk prosjekt, meir enn eit økonomisk,

Gjeldskrisa strammar seg til i Europa. Euroen er i fritt fall, medan rentene i dei mest utsette landa aukar. Arbeidsløysa er høgere i eurosonen enn i EU under eitt. I slutten av november presenterte økonomikommissær Olli Rehn haustprognosen til EU.

Han la vekt på at gjeldskrisa vil bli verre i tida framover, og at mange medlemsland har ein vanskeleg periode framfor seg. Mange spør seg no om det er mogleg for EU å kome seg samla ut av krise. Kor langt kan euro-strikken tøyast?

EU-parlamentarikar Søren Søndergaard meiner finanskrise som kom i 2008 var eit resultat av ein uansvarleg finanspolitikk gjennom mange år. Denne politikken har også EU sjølv vore med på å fronte.

– Sjølv om ein ikkje kan seie at det er EU som har skapt det økonomiske uføret me er i, er denne krise eit resultat av nøyaktig den same politikken som Den europeiske unionen har stått for: uhemma liberalisme og deregulering, seier Søndergaard til *Standpunkt*.

– Lisboatraktaten slår fast at det er forbod *mot alle former* for avgrensingar av den frie kapitalflyten.

– Samstundes er ikkje EU eit godt verkty til å avgrense skadeverknadane av krise når ho fyrst kjem. Når medlemsland som Hellas slit, vert situasjonen forverra av euroen. Hadde dei framleis hatt sin eigen valuta kunne dei ha brukt valutaen til å auke konkurransevna si, men med fellesvalutaen er dei bundne til ein pengepolitikk som ikkje passar dei.

Kate Hansen Bundt

Langvarige verkadar

For mange land har finanskrise i 2008 fått alvorlege og langvarige verkadar. I mange EU-land slit ein med stor gjeld og arbeidsløysa. Verst står det til med dei såkalla PIIGS-landa; Portugal, Irland, Italia, Hellas og Spania. I Hellas vil statsgjelda ifølge prognosane auke til 156 prosent

av BNP i 2012, og fleire stader er nærmare ein av fem utan arbeid. Felles for dei verst stilte landa er at dei har euroen som valuta.

Den politiske euroen

– Euroen er et politisk prosjekt, meir enn eit økonomisk, seier europa-forskar Kate Hansen Bundt.

– Euroen var i første rekkje eit middel for å få til tettare integrasjon i Europa. Ifølge euro-tilhengjar Helmut Kohl var den europeiske valutaunionen eit spørsmål om «krig og fred i Europa i det 21.

Storbritannia

- Ca. 8 % arbeidsledighet.
- Alle budsjetter kuttet ca. 20 prosent.
- Regjeringens tall sier det vil bety 500 000 færre jobber i offentlig sektor.
- I tillegg kuttet sosiale stønader og barnetrygden gjøres behovsprøvet.
- Offentlig innkjøp kuttet.
- Studenter har satt i gang demonstrasjoner mot studieavgift.
- Arbeidsledige skal brukes til offentlig arbeid, hvis ikke bortfall av ledighetstrygd.
- Landet har Europas høyeste offentlige gjeldsbyrde i kroner og øre. Større enn Hellas sin.

KORT & GODT

EUs svar på «Komiske Ali»

■ **Herman Van Rompuy**, EU-rådets president, vert skulda for å pynte på den finansielle

krisa i eurolanda Hellas, Irland, Spania og Portugal. «I hard konkurranse med andre EU-leiarar gjer han krav på tittelen

EUs 'Bagdad Bob', skriv Per Lindvall i ein kommentar i e24.se 24. november. «Bagdad Bob» er det svenske kallenamnet på den irakiske informasjonsministeren Mohammed Said as-Sahaf, som mellom anna hevda at den amerikanske invasjonen av Irak var ein «illusjon». I Noreg var han betre kjend som «Komiske Ali». «Så til liks med påstandane

til 'Bagdad Bob' vert også påstandane til Herman Van Rompuy meir realitetsnære om vi legg til eit 'ikkje'. 'USAs invasjon var IKKJE ein illusjon', 'Portugal treng IKKJE inga hjelp', 'Hellas kjem IKKJE til å ikkje stoppe utbetalingane', 'Europa har IKKJE kome godt ut av krisa', heiter det i kommentaren.

Estland

- Ca. 19 % arbeidsledighet.

Latvia

- Ca. 19 % arbeidsledighet.
- Ca. 34 % arbeidsledighet blant unge.
- Fått innvilget lån av EU og IMF.
- 10 % pensjonskutt, 70 % kutt i pensjon for de som fortsatt jobber.
- Opp til 40 % kutt i offentlige lønninger.

Litauen

- Ca. 18 % arbeidsledighet.
- 35 % ungdomsledighet.

Tsjekkia

- Ca. 7 % arbeidsledighet.
- Offentlig lønnskostnader skal ned ti prosent, enten ved færre ansatte eller lønnskutt.

Tyskland

- Ca. 7 % arbeidsledighet.
- Pensjonsalder opp fra 65 til 67 år, ellers er situasjonen stabil.
- Utsiktene er noe bedre med ganske sterk økonomisk vekst og synkende ledighet, laveste på 18 år med 7,5 prosent.
- Kjøpekraften ned ti prosent siden år 2000.
- Kutt også i helsebudsjettet.
- Statsgjeld 75,3 % budsjettunderskudd 4,0 %

Hellas

- Ca. 12 % arbeidsledighet.
- Får 110 mrd euro i kriselån av EU og IMF
- Offentlige ansatte får en nedgang i reell lønn på mer enn ti prosent. Stadige streiker i offentlig sektor, blant annet jernbanesektoren.
- Statsgjeld ca. 100 %, budsjettunderskudd 9,3 %

Prognoser fra OECD:

- Fortsatt økonomisk nedgang, vekst tidligst i 2012.
- Prisveksten er på vei opp pga. skatteøkninger.
- Innstramningene i offentlig økonomi må fortsette.
- Arbeidsløsheten stiger til over 14 prosent.
- Sosial uro kan forsinke ny vekst.
- Investeringene i næringslivet stuper.
- Fall i boligbyggingen på 20 prosent.

Italia

- Ca. 8 % arbeidsledighet.
- Det foreslås en rekke kutt som møtes med massive faglige reaksjoner.
- Statsgjeld 118,4 %, budsjettunderskudd 5,3 %.

Polen

- Ca. 10 % arbeidsledighet.
- Eneste EU-land med positiv vekst i 2009 (1,9 prosent) og i 2010 (3,2 %).
- Statsgjeld 55 % budsjettunderskudd 7,1 %.

Romania

- 25 prosent kutt i offentlige lønninger.
- Arbeidsløshet 7 % (juni 2010).

seier europa-forskar Kate Hansen Bundt.

Søren Søndergaard

århundre». Den tyske kanslaren uttala at Europa etter den kalde krigen i praksis berre hadde to val: Anten binde den sterke tyske økonomien opp gjennom ein felles valuta, eller akseptere stor ustabilitet og ein «alles kamp mot alle».

– Problemet er at euroen blei innført i land med svært ulike

utgangspunkt og ulike realøkonomiar. Allereie på 1990-talet fanst det ei forståing av at det var dei sør-europeiske landa som var det svake leddet, og difor pressa tyskarane på for å få gjennom vekst- og stabilitetspakta. Slik skulle ein sikre ein ansvarleg økonomisk politikk i euro-landa og unngå at dei sterke statane måtte betale gjelda til andre land. I dag ser me at dette ikkje har gått heilt etter planen.

Manglar viktige verkty
Søndergaard og Bundt er samde om

at Den europeiske unionen manglar dei avgjerande mekanismane som skal til for å oppretthalde ein varig valutaunion.

– I dei 'verkelege' føderalstatane som USA eller Tyskland, har ein også nokon delstatar som går dårleg økonomisk, medan andre går bra. Men her sit dei føderale regjeringane på ein stor del av BNP som kan fordelast slik at ein kan jamne ut slike skilnader. Slik er det ikkje i EU, seier Bundt.

– Slik eg ser det, er det i røynda to sannsynlege løysingar på

situasjonen, seier EU-eksperten.

– Anten må EU bli ein rein overstatleg føderal union, med eigen skattepolitikk og langt strengare reglar, eller så vil euroen spreke. Det første alternativet har EU prøvd seg på det siste halvåret, mellom anna med krisefond, gjeldssanering og at nasjonale budsjett må innom Brussel for godkjenning.

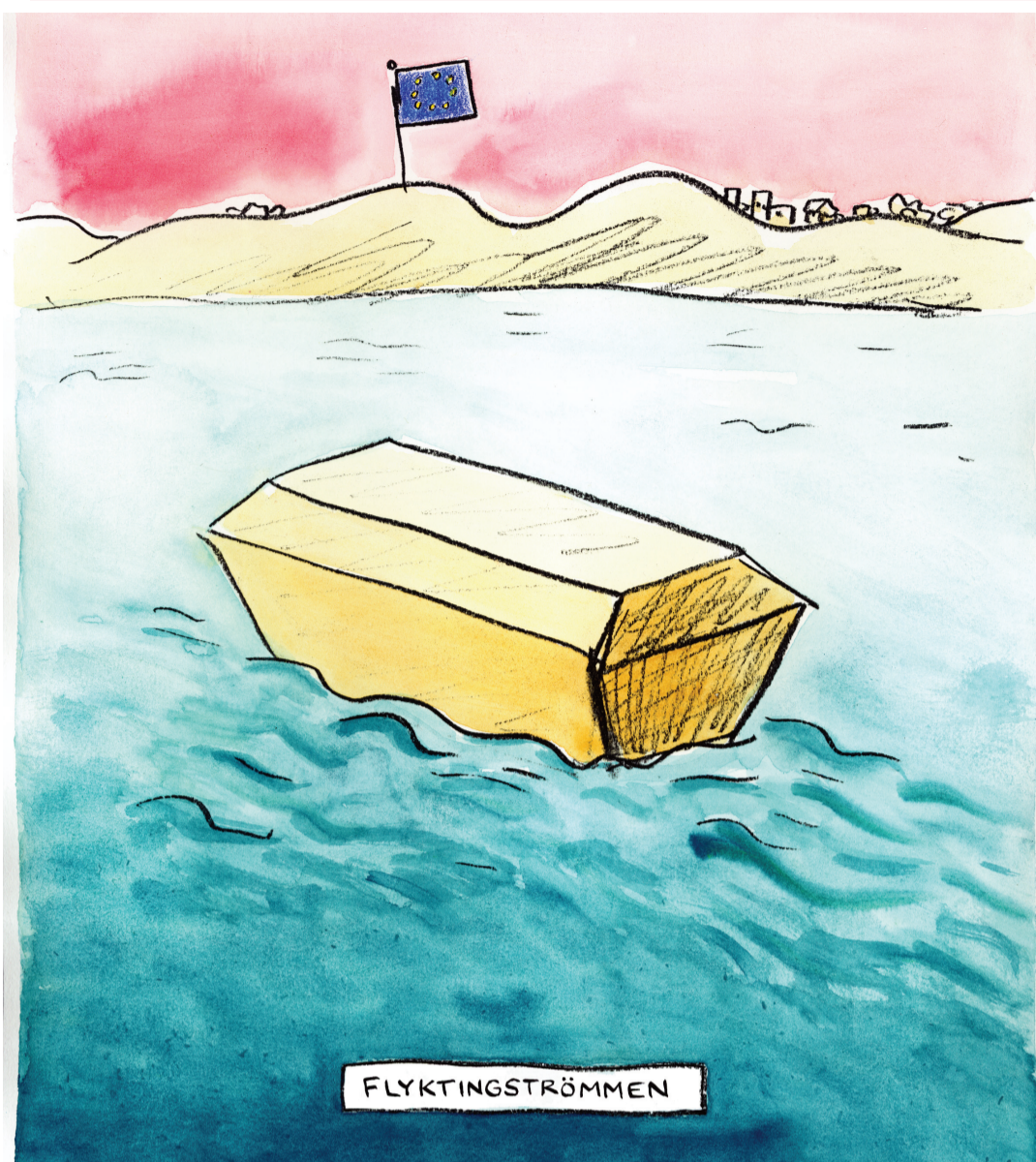
– Men eg har ikkje trua på at ein vil få med alle EU-landa på ein tettare union. Etter ti års problem med å få gjennom Lisboatraktaten er folk leie av integrasjon. Og det

løyser uansett ikkje det grunnleggjande problemet: At landa har alvorlege gjeldsproblem, seier Bundt.

– Difor kan ein ikkje utelukke at euro-sona på ein eller anna måte sprekk opp. Ånda er ute av flask, og det er vanskeleg å stappe ho tilbake. Skepsisen er for sterk, korleis kan ein då gjenetablere tilliten til eurosamarbeidet?

Av Sigrid Z. Heiberg
sigrid.heiberg@gmail.com
Kjelder: NTB, E24

ROBERT NYBERG

KORT & GODT

Meir debatt i Noreg enn i Danmark

EU-parlamentarikar Søren Søndergaard ser fordelar med EØS samanlikna med EU-medlemskap.

■ **Søren Søndergaard** er medlem av EU-parlamentet for den danske Folkebevægelsen mod EU. Han var gjest på Nei til EUs landsmøte, og vel heime att i Danmark delte han opplevingane frå Noreg med lesarane av desembernummeret til det EU-kritiske tidsskriftet Notat. Søndergaard har eit interessant blick på det norske 'faksdemokratiet'.

«Det kan lyde paradoksalt, men faktisk er det meir offentleg

debatt om EUs konkrete politikk i ikkje-EU-landet Noreg enn det er i EU-landet Danmark. Årsaka er den såkalla 'EØS-avtalen'. [...] Ein kan absolutt seie mykje dårleg om EØS-avtalen, men den fører til at det løpande er ein politisk debatt [...] om den konkrete politikken som EU står for. I Danmark glir desse direktiva stort sett gjennom utan diskusjon, fordi Danmark som EU-medlem berre har å omsette dei til dansk lov.»

Lobbyismen når nye lavmål

■ **Prisen for verste** EU-lobbyist 2010 vart 2. desember delt ut til investeringsfirmaet Goldman Sachs og lobbygruppa ISDA.

– Trass i krisa som følgde den finansielle nedsmeltinga, held den intense lobbyismen frå store bankar og investeringsfirma fram med å seinke og svekke naudsynte reformer av dei økonomiske reguleringsmidla, seier Paul de Clerck. Han

representerer arrangørane av Worst EU Lobbying Awards.

– Folk heile verda rundt får merke dei alvorlege konsekvensane, men lobbyistane til storverksemdene blokkerer alle tiltak som kan avgrense den massive fortienesta til bankane, seier Paul de Clerck.

Heile grunngevinga kan lesast på worstlobby.eu.

EU-systemet er vidope for påverknad frå profesjonelle lobbyistar.

Furuberg ny leiar i Småbrukarlaget

■ **Merete Furuberg**, tidlegare nestleiar i Nei til EU, vart vald til ny leiar i Norsk Bonde- og Småbrukarlag på deira landsmøte i Bergen 6.-7. november. Ho vart vald etter å ha vorte fremja som benkeframlegg.

– Jeg er ydmyk, men klar til å begynne jobben med en gang, sa Merete Furuberg etter valet, ifølgje

småbrukarlaget.no.

Furuberg gjekk av som nestleiar i Nei til EU på landsmøtet, men held fram i rådet i Nei til EU som representant for Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

EU HAR AMBISJONAR I NORDOMRÅDA:

- Eit ressurskappløp i Arktis

EU vil på banen i nordområda. Fast observatørplass i Arktisk Råd og ny internasjonal traktat står på ønskelista.

– Kompetanse på fiskeri er ein av grunnane til at EU bør delta i Arktisk Råd, sa EU sin ambassaderåd til Noreg, Martin Skylv, då han innleia på Nei til EU sitt landsmøte.

Skylv deltok på eit seminar om nordområdepolitikk. EU har i den seinare tida vist ei auka interesse for nordområda, og mellom anna søkt om fast observatørstatus i Arktisk Råd. Rådet har foreløpig avslått dette, men nye søknader ligg inne.

Arktisk Råd består av statane som har kystline i regionen, det vil seia Canada, USA, Finland, Island, Russland, Danmark, Sverige og Noreg, i tillegg til andre faste representantar, mellom anna for urfolk.

Utanriksminister Jonas Gahr Støre har uttala at han ønskjer EU inn som observatør.

For naboskapet si skuld

Ambassaderåden kom med fleire årsaker til at EU ønskte større involvering i nord. Han nemnde forskingsinnsats på marine økosystem, naboskap og felles interesser med fleire arktiske statar og EU si global rolle med tanke på klimautfordringane. Skylv minte også om at EU-kommisjonen har vedteke strategidokument kring innsatsen i nordområda.

– Å fremje berekraftig utnytting av naturressursane er ei av hovudmålsetjingane, forklara han.

Erik Lahnstein, statssekretær i Utanriksdepartementet og medlem av Senterpartiet, innleidde også på seminaret. Han kunne stadfeste at Noreg frå offisielt hald ønskjer EU velkomen inn i Arktisk Råd.

– Så lenge dei respekterer rettene til kyststatane, er vi tent med samarbeid med alle som viser internasjonal interesse for nordområda, sa Støre sin statssekretær.

Lahnstein var likevel klar på at Noreg tek klart avstand frå dei andre krava til EU. EU-parlamentet tok i 2008 til orde for ein ny internasjonal traktat om Arktis, som ville innebera at fleire aktørar enn

dei som i dag deltek i Arktisk Råd ville kome med.

– Vi står fast på at det er Havrettkonvensjonen til Dei sameinte nasjonane som skal gjelde i området. Og så er det klart at landa som grensar mot dei arktiske områda har spesielle plikter og rettar, understrekte han.

- Hald EU unna!

Det kom også ein del innspel frå salen. Kirsti Bergstø frå Finnmark, som sat i styret i Nei til EU på landsmøtetidspunktet, tok sterkt avstand frå EU sine framstøyt.

– Vi er nøydde til å halde EU unna Arktis så godt vi berre kan. Det skjer eit ressurskappløp i Arktis om fisk, olje og gass og mineral. Det er heilt klart at EU sine interesser i desse stroka ikkje er samanfallande med interessene til folka som bur der, konstaterte ho.

Bergstø trekte fram EU sin fiske-ripolitikk som eit klart døme på at EU ikkje evnar å drive berekraftig ressursforvaltning. Ho minte om at tematikken har ein sentrumperiferi-dimensjon.

– Folk som har livnært seg av fiske i generasjonar, kan miste levebrødet sitt. Kulturen og folket i desse områda er ikkje tent med meir fokus på interessene til sentrale strok, meinte Bergstø.

Heming Olaussen, leiar i Nei til EU, tok opp det militærpolitiske aspektet. Han peikte på at Lisboatraktaten signaliserer militære ambisjonar, og at høgtstående politikarar i Tyskland og Frankrike også vil ha denne militære opptrappinga.

– Kan du som representant for EU forstå at det eksisterer skepsis mot at endå ein aktør med strategiske interesser og militære stormaktsambisjonar skal inn i nordområda, spurde Olaussen.

Martin Skylv svarte at han kunne ikkje forstå ei slik innvending.

Av Marianne Granheim Trøyflat
mariannegt@neitileu.no

Usamde om stormaktsambisjonar. Debattantar på seminaret om EU og nordområda var Erik Lahnstein, statssekretær i UD (midten) og Martin Skylv, ambassaderåd ved delegasjonen til EU-kommisjonen i Noreg (t.h.). Heming Olaussen var møteleiar.

FOTO: EIVIND FORMØE

Medieblikk

Sindre Humberset

■ **Trine Radmann**

(I), direktør ved NHOs Brusselkontor, var 24. november gjesteskribent på nettsida til den norske EU-delegasjonen (eu-norge.org) med artikkelen «Vi gir aldri, aldri, aldri opp». Det er sjølv sagt draumen om EU-medlemskap ho aldri, aldri (osv.) gjev opp. «I dag behøver Europa mer samarbeid, og mindre nasjonal tenkning. Hvis alle land i Europa snek i køen og satte egne særinteresser først, ville EU vært oppløst.» Vi forstår det slik at det er Noreg som set sine egne særinteresser først, noko direktøren sjølv då tydelegvis tek avstand frå. Slik ueigennyttig solidaritet må ein sjølv sagt berre applaudere!

Den slags ideal gjer seg tydelegvis best i ingressen. Lenger nede kjem det: «På spørsmål om 'det hadde gjort en forskjell' om vi var EU-medlemmer, er svaret mitt derfor ja. Det hadde vært mye enklere å ivareta norske interesser med norske politikere og byråkrater på innsiden. Da hadde sjansen vært større for at resultatet ville vært i bedre overensstemmelse med norske interesser.» Men det er sjølv sagt mogleg at 'særinteresser' er noko nei-folk har og ja-folk berre held seg med 'interesser'.

■ **Trine Radmann**

(II) kan også dele med oss at «min danske kollega sier det er best for EU om Norge blir stående utenfor – de har nemlig nok reaksjonære medlemmer som det er». Førebels ser det ut som at den danske kollegaen får viljen sin. Men Trine Radmann gjev som kjent aldri, aldri, aldri opp. Enkelte lurar kanskje på kva tittelen på artikkelen er inspirert av?

I kommentaren heiter det: «På min side sier jeg som **Winston S. Churchill**: Gi aldri, aldri, aldri opp». Sitatet er henta frå ein tale Churchill heldt på Harrow-skulen 29. oktober 1941, der han åtvara mot å gje opp mot den overveldande makta til Nazi-Tyskland. Samanliknar Radmann verkeleg kampen for EU-medlemskap med kampen mot nazismen? Det er i alle fall grunn til å tru at opphavs-mannen sjølv ville protestert på ei slik samanlikning. Churchill var mot britisk deltaking i Den europeiske kol- og stål-unionen, og det konservative partiet har også seinare vorte eitt av dei mest EU-kritiske større partia i Europa.

■ Vi får tru Radmann på at ho aldri (x3) gjev opp. Noko meir nøktern virkar **Dag Harald Claes**

(48), professor i statsvitskap. I Klassekampen 15. oktober uttala han følgjande: «Det begynner å bli veldig vanskelig å identifisere fordelene ved norsk EU-medlemskap. Argumentasjonen i flere land har vært at EU kan tilby trygghet i vanskelige situasjoner, noe vi ser veldig tydelig for eksempel på Island. I Norge har vi en oljebuffer som er så stor at den er trygghet nok i seg selv. Jeg tror ikke vi er med i EU før jeg har pakket sammen sakene mine for godt.»

■ **Hovudargumentet for Schengen-avtalen**

var at med den kan vi reise passfritt i alle 26 landa som er tilslutta avtalen. Mange reisande har sjølv oppdaga at det ikkje er spesielt smart å reise ut av landet utan passet i lomma.

VG har også oppdaga dette: «Glemt passet? Glem å reise! Passfrihet i Schengen gjelder ikke hos flyselskapene», er tittelen på ein artikkel 29. november. Avisa har intervjuet eit par turistar som står klare til innsjekking. «**Ragnhild Aasen Jacobsen** og **Frode Jacobsen** har med seg passene sine på reisen til Roma. 'Men jeg hadde aldri trodd at det skulle være noe problem å komme med flyet om vi hadde glemt det. Det er jo Schengen', sier Ragnhild.»

Ein observant lesar har sendt oss følgjande: «Her har VG valgt to sentrale ja-folk i Ap til å illustrere at det ikke blir passfrihet med Schengen. Frode Jacobsen var tidligere del av politisk ledelse i Finansdepartementet da Jens var finansminister og Ragnhild Aasen Jacobsen har i en årrekke vært politisk rådgiver. Begge er veldig for EU og det er litt komisk at de som turister fronter at det ja-sida sa om Schengen bare var tull.»

■ Aldri eit Standpunkt utan friske utspel frå **Paal Frisvold**. Facebook-sida til Europeisk Ungdom er open for alle og inneheld mellom anna interessante debattar. 6. oktober kommenterte dei eit intervju med **Heming Olaussen** på NRK Kveldsnytt, der Heming svarte på utspelet til Nobel-komite-sekretær Geir Lundestad om at EU bør få fredsprisen. Kommentaren var: «leder av Nei til EU, Heming Olaussen, serverte intet mindre enn tre løgner på NRK Kveldsnytt. Imponerende». Paal Frisvold svarte slik: «Ja. Så det. Helt utrolig at NRK slipper til den sekten. Lurer på hvem som stod bak det innslaget»? Trudde kanskje Frisvold at Facebook-sida var privat? Uansett

kan vi konstatere at Frisvold helst ser for seg EU-debatt utan å måtte møte «sekta». Denne sekta representerer for tida 62 prosent av folket.

■ **Paal Frisvold**

(II) har fleire hattar som han vekslar mellom. Med hatten styreleiar i Bellona Europa kommenterte han klimaforhandlingane i Cancun, som gledeleg nok ga ein viss framgang. «Norge har en enestående sjanse til å spille en liberolrolle med sin deltagelse i de ulike prosessene i Cancun. Her har Erik Solheim et spesielt fortrinn gjennom sitt store kontaktnett i mange utviklingsland. Hans kunnskaper om forholdene i ulike land kan godt meget godt med i samtalene. Det er et fortrinn som kan benyttes til en brobyggerrolle, blant annet mellom EU og G77-landene», sa Frisvold i eit intervju med Aftenposten 7.12.2010. Frisvold illustrerer fordelene med utanforskap godt, og Standpunkt likar han betre med denne hatten på.

■ **EU-krisa**

brer om seg frå land til land, som ein mellom anna kan lese om på side 4 og 5. Løysinga på krisa er ikkje i sikte. Programleiar i Torsdag kveld fra Nydalen på TV2, **Else Kåss Furuseth**, lanserte ein ny plan på Nytt på nytt 26. november: «EU må møte i Luksusfellen på TV3 neste år», kunne ho informere resten av panelet.

■ The Daily Express vart 25. november den første riksdekkjande avisa i Storbritannia som krev at landet skal gå ut av EU. Den konservative tabloidavisa med eit opplag på over tre kvart million er kjend for å lage sensasjonelle oppslag og let kanskje alltid fakta kome i vegen for ein god tittel. I ei svulstig formulert erklæring slår dei fast at «Den vidgjetne og symbolske korsfararen som prydar avishovudet vårt vil verte gallionsfiguren i kampen for å ta tilbake britisk suverenitet frå eit politisk prosjekt som gjennomgåande har feila.» Slagordet til korstoget deira er «Get us out of Europe», noko som skurrar hjå norske EU-motstandarar som brukar å vere nøye på å ikkje blande omgrepa 'EU' og 'Europa'. Daily Express hevdar også at ei meningsmåling dei har fått laga viser at 99 % av britane støttar kravet om utmelding av EU. Det talet går ikkje Standpunkt god for.

NETTIPS

Denne gang presenterer vi de nye nettsidene til Nei til EU, samt to interessante danske nettverk som norske EU-motstandere gjør klokt i å gjøre seg kjent med. Det danske nei til Maastricht-traktaten i juni 1992 ga klare føringer for norsk EU-debatt, og det som skjer i vårt sørlige naboland har stor relevans for debatten her hjemme. Som kjent har ett av de to danske partiene/bevegelsene som er mot EU, Junibevægelsen, lagt seg ned, og det er dermed av stor viktighet at man blir kjent med de danske EU-motstandermiljøene.

Nei til EU
www.neitileu.no

Hjemmesiden til Nei til EU framstår nå i ny prakt og er logisk og stilrent oppbygget. Totalinntrykket er at sidene gir langt bedre mulighet til å finne relevant, oppdatert informasjon for alle besøkende. De oppdaterte sidene er simpelthen både fine og gode, med et mangfold av rapporter, linker, faktaflak,

nyhetssaker og annet som vil være gull verdt for de som søker informasjon om EU-saken. Dersom man leter litt finner man også fram til PDF-versjonen av det utmerkede medlemsbladet Standpunkt (trykk Kunnskapsbank og deretter Publikasjoner). Det konstateres at mens de nye nettsidene til Europabevegelsen preges av såvel EU-flagg som Norges flagg, er ikke den slags brukt som blikkfang på nettsidene til den norske nei-siden. Man kommer forøvrig også fram til Nei til EUs nettsted ved å skrive www.neisiden.no

DEO
www.deo.dk

Det danske opplysningsforbundet DEO har som formål å «fremme debatt og opplysning om Den europeiske union». Ut fra «en demokratisk tankegang ønsker opplysningsforbundet å aktivere flest mulig i en allsidig og fordomsfri debatt om det europeiske samarbeidets innhold og rammer». Organisasjonen er partipolitisk uavhengig og flere av de som er sentrale i nettverket kommer fra den nå nedlagte nei-bevegelsen Junibevægelsen. Det er DEO som har tatt over som utgiver av det nokså EU-kritiske bladet NOTAT (som nå har navnet NOTAT Magasin om Demokrati & Europa) som mange nordmenn kjenner. På nettsiden finner man en mengde rapporter, tilbud om studieturer og møteinvitasjoner, samt Håndbok i EU for journalister (gratis).

Utfordring Europa
www.udfordringeuropa.dk

Den danske organisasjonen «Utfordring Europa» omtaler seg selv som «en EU-kritisk debattorganisasjon med politisk fottfeste i sentrum-venstre», som er etablert fordi man mener at «altfor lenge har den nasjonalistiske høyrefløyen hatt patent på EU-kritikken og den

kritiske holdningen overfor globaliseringen». Organisasjonen «kobler venstreorienterte visjoner med kritikk av EUs manglende demokrati og åpenhet» og «leverer et konstruktivt og sterkt motsvar til den del av venstresiden som har forsøkt å ta patent på å definere 'den internasjonaltistiske sosialist' ved å oppgi EU-kritikken og kalle den nåværende modellen progressiv.» På nettsidene finner man blant annet grundige artikler om euro-krisen av tunge fagfolk, og informasjon om den danske EU/euro-debatten, samt mulighet til å melde seg på nyhetsbrev. Sidene oppdateres ikke veldig ofte, men gir et nyttig innblikk i den danske EU-debatten som er svært viktig for Norge.

PÅ NETT MED NEI TIL EU

WEB: neitileu.no (Nei til EUs nettsider) TWITTER: twitter.com/neitileu (Daglige nyheter og kommentarer)

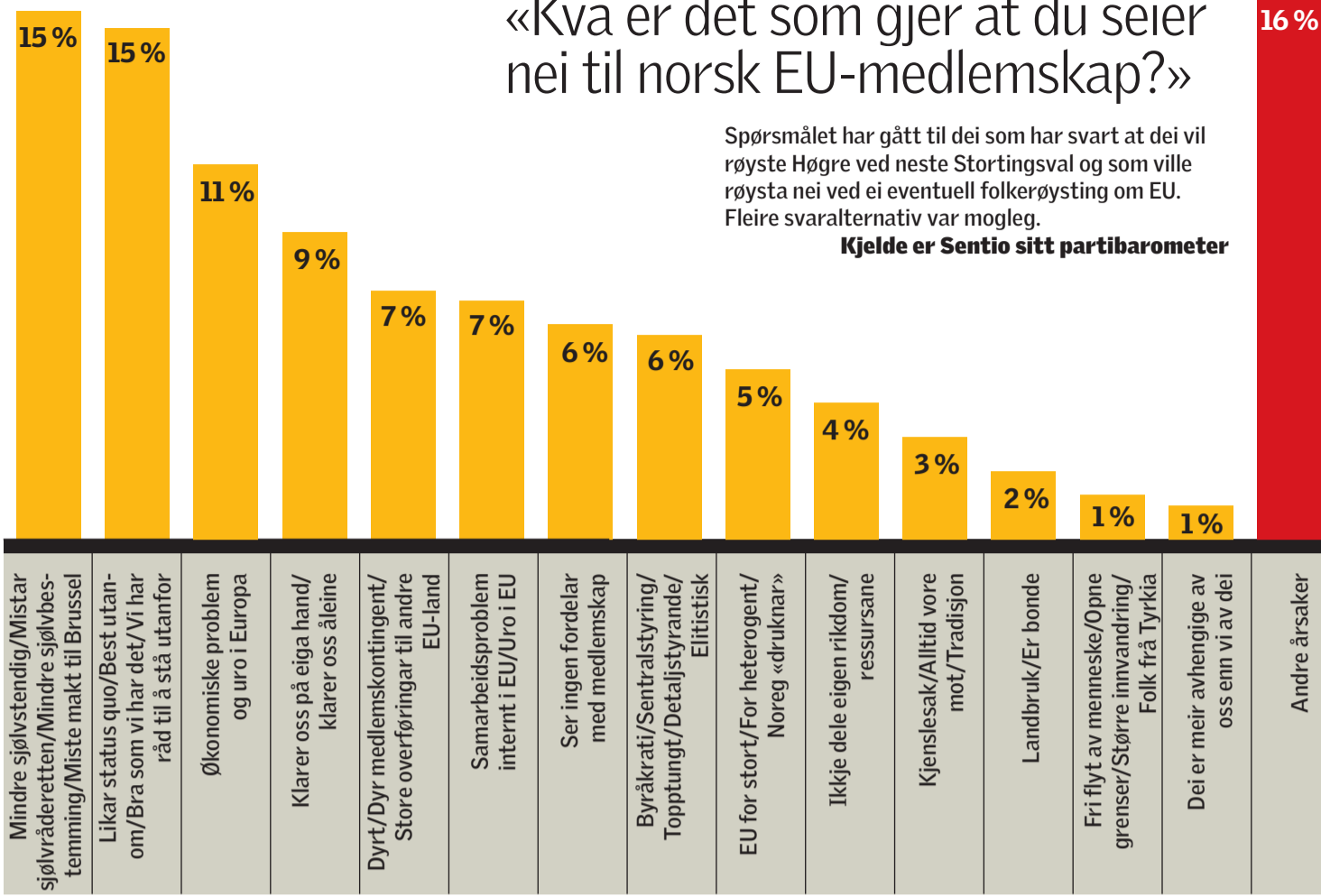

IDENTI.CA: identi.ca/neitileu (Daglige nyheter og kommentarer)

FACEBOOK: [facebook.com](https://facebook.com/neitileu) (Meld deg inn i gruppen neitileu)

«Kva er det som gjer at du seier nei til norsk EU-medlemskap?»

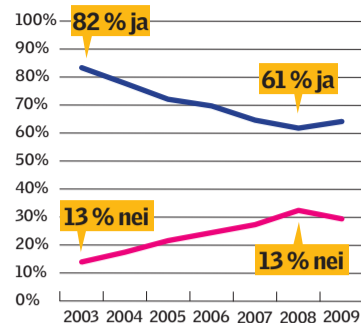

Spørsmålet har gått til dei som har svart at dei vil røyste Høgre ved neste Stortingsval og som ville røysta nei ved ei eventuell folkerøysting om EU. Fleire svaralternativ var mogleg.

Kjelde er Sentio sitt partibarometer

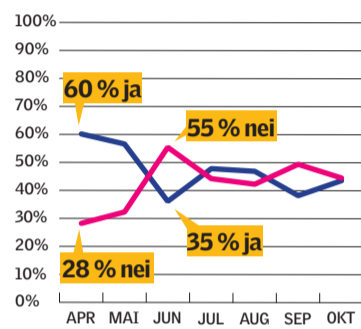
Tidsserie 2003-2009

Utvikling i EU-standpunkt blant Høgre sine veljarar, frå 2003 til 2009.

Tidsserie 2010

Utvikling av EU-standpunkt blant Høgre sine veljarar, frå april til oktober 2010.

HØGRE-VELJARANE SEIER NEI TIL EU:

Vil ikkje miste makt til Brussel

Sentio si meningsmåling frå oktober viser at også for Høgre-veljarar er motstand mot overføring av makt til Brussel den viktigaste grunnen til å seie nei til EU-medlemskap.

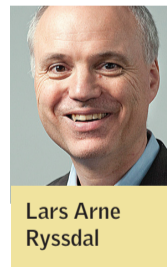
I ein artikkelserie har Standpunkt hatt fokus på partiet som med ein viss rett har vore rekna som det einaste reine ja til EU-partiet: Høgre. Dei aller fleste Høgre-veljarane har vore for EU-medlemskap sjølv når fleirtalet i folket har vore solid på nei-sida. Men i løpet av hausten 2010 har også Høgre-veljarane snudd. I september var det 38 prosent ja og 50 prosent nei blant Høgre-veljarane.

Men kva er grunnen til at Høgre-veljarane seier nei til norsk EU-medlemskap? I målinga som Sentio tok opp i oktober hadde Nei til EU fått lagt inn eit ekstra spørsmål til Høgre-veljarane for å finne ut kvifor dei seier nei til EU.

Lars Arne Ryssdal, generalsekretær i Høgre, kommenterte målinga på Nei til EUs rådsmøte 24. oktober.

– Materialet frå Sentio er interessant. Høgre sjølv har ikkje denne kunnskapen, sa Ryssdal.

Dei spurde svarar at den viktigaste grunnen til at dei er mot norsk EU-medlemskap er at Noreg ville verte mindre sjølvstendig med EU-medlemskap (15 % svarar dette), deretter kjem argumentet

Lars Arne Ryssdal

om at «vi har det bra som vi har det» (også 15%). På tredje plass kjem økonomiske problem og uro i Europa (11%).

Ryssdal saknar spørsmål om konsekvensen

for fiskeria som grunnlag for nei i materialet. Han meiner også at det i meningsmålinga burde vore stilt spørsmål om standpunktet er prinsipielt eller om det er situasjonsbestemt, altså at EU-medlemskap «ikkje er rett no».

Høgre-framgang og EU-krise Ryssdal viser til at Høgre på nititalet gjekk tilbake i dei områda av landet der nei-sida står sterk.

– Høgre har no ein framgang på brei front, også i Nord-Noreg og på Vestlandet. Dette er ei delforklaring på framgangen for nei-sida blant

Høgre sine veljarar, seier Ryssdal. – Nei-haldninga er i tillegg knytta til finanskrisa i Europa. Økonomi er difor viktig for nei-haldninga. Dette er ein situasjonsbestemt skepsis mot EU-medlemskap, i motsetnad til dei Høgre-sympatisørane som har rapportert «selvbestemmeretten» som den viktigaste grunnen til at Noreg ikkje bør gå inn i EU, meiner Ryssdal.

Inga endring i EU-standpunkt
Generalsekretæren avviser at Høgre vil endre politikk i EU-spørsmålet.

– EU-spørsmålet vil neppe vere avgjerande for mange i stortingsvalet i 2013. Høgre ønskjer å gå inn i ein breiast mogleg regjeringskoalisjon, men EU-standpunktet til partiet vil neppe verte påverka av kven ein er i koalisjon med, seier han.

– Ein norsk EU-medlemskapsprosess vil truleg ikkje vere aktuell dei første to-tre åra. Det

var 22 år mellom dei første folkerøystingane, og det er mykje som tyder på at det minst vil gå 22 år til den neste, trur Ryssdal. Neste EU-røysting vil altså neppe kome før 2016.

– Men om opinionen skiftar, vil EU-medlemskap kunne verte viktigere for Høgre, og EU-spørsmålet kome høgare opp på agendaen, slår han fast.

Lars Arne Ryssdal slår også fast at det er viktig å ha ein fundamental EU-debatt i Høgre.

– Alle er velkomne til å drøfte. Det er også plass for Høgre-medlemmer med nei-standpunkt, understreker han.

Fordommar
På spørsmål om EU-tilhengarane har fordommar mot motstandarane, meinte Ryssdal at dette nok går begge vegar.

– Det finst fordommar frå Oslo 3 mot nei-folk. Men eg trur at fordommene også går motsett veg. Det er også fordommar om ja-folk frå nei-sida, sa han.

Ryssdal vart også beden om å kommentere påstandane Paal Frisvold kom med i Finansavisen

FAKTA

Høgre og EU

■ I 2010 har Standpunkt trykt ein artikkelserie om Høgre og EU.

■ Standpunkt 5-2010 s.10: Kvifor er det fleirtal mot EU blant Høgre-veljarane og kvifor er det ingen EU-motstandarar i leiinga?

■ Standpunkt 4-2010 s. 4-5: 29 av 30 stortingsrepresentantar frå Høgre er EU-tilhengarar.

■ Du kan finne tidlegare Standpunkt-artiklar om temaet på våre nye nettsider. Der ligg heile avisene gratis tilgjengeleg for nedlasting. <http://neitileu.no/kunnskapsbank/publikasjoner/standpunkt>

om at Nei til EU er den brunaste organisasjonen i Noreg.

– Tida er vel ute for «Holmgangdebattar» og svart/kvit-tenking. Grunnlaget for eit meir nyansert syn er til stades. Både ja-sida og nei-sida har vel tilhengarar dei ikkje er stolte av, svarte Høgre-generalsekretæren, utan direkte å kommentere utspelet til Frisvold.

Av Sindre Humberstet og Per Kristian Dotterud
sindre.humberstet@neitileu.no

» Dette er ein situasjonsbestemt skepsis mot EU-medlemskap

Lars Arne Ryssdal, generalsekretær i Høgre

GIR UT KOMMENTARUTGAVE AV TRAKTATEN: - Lisboatraktaten en forkledd grunnlov

Christoph Vedder: – EU er fortsatt en ikke-statlig aktør, men med rammer og atferd som en stat. Bildet er fra signeringen av Lisboatraktaten i 2007.

FOTO: EU

Lisboatraktaten er ikke som andre traktater. – Lisboa-traktaten er konstitusjonstraktaten i forkledning, mener den tyske jusprofessoren Christoph Vedder.

Christoph Vedder er medforfatter av en kommende kommentarutgave til Lisboatraktaten og har tidligere utgitt boken *Europäisches Verfassungsvertrag*, en lovkommentar til den forkastede EU-grunnloven. I september deltok han på konferansen European Law Post-Lisbon i Oslo. Her holdt han det innledende foredraget med tittelen «The New European Union. Constituent Structures without a Constitution». Altså: Den nye europeiske unionen – konstitusjonelle strukturer uten en konstitusjon. Vedder nøyde seg ikke med å påpeke at Lisboatraktaten etablerer en ny rettslig basis for EU. Han fastslo også at traktaten utgjør en konstitusjon uten å være det formelt sett.

– Mitt poenger at Lisboatraktaten er konstitusjonstraktaten i forkledning, konkluderte professoren.

– EU er fortsatt en ikke-statlig aktør, men med rammer og atferd som en stat. EU har tatt steget fra traktater bygd på en internasjonal organisasjon til en traktat med karakter av konstitusjon. Dette er ikke en traktatendring på linje med Maastrichttraktaten og Nicetraktaten, men et nytt byggverk. EU-grunnloven havarete med «nei» i folkeavstemningene i Frankrike og Nederland i 2005. Så i mars 2007 ble prosessen startet på nytt med Berlin-erklæringen.

– Formålet var å beholde så mye som mulig fra den opprinnelige teksten, men å unngå betegnelsen konstitusjon. I stedet ble bestemmelsene formulert som endringer av de eksisterende traktatene, forklarte Vedder.

Konstitusjonelle elementer

Christoph Vedder er professor i

offentlig rett, europarett og folkerett ved Universitetet i Augsburg. Foredraget hans var på mange måter en punkt for punkt-gjennomgang av EUs overnasjonale trekk etter Lisboatraktaten. Han trakk frem disse punktene som «de sentrale konstitusjonelle elementene i traktaten»:

- EU blir én juridisk enhet.
- Oppløsningen av søylestrukturen, med krav om sammenheng i all politikk i unionen.
- Maktfordeling mellom EU og medlemsstatene etter føderal modell. EU får nye kompetanser blant annet innenfor energi, sport og romfart.
- Nedfelte prosedyrer for lovgivning. Lisboatraktaten unngikk imidlertid begrepet «lov» fra EU-grunnloven, og beholdt i stedet kategoriene forordninger og direktiver.
- Økte ambisjoner om demokratisk legitimitet. Blant annet styrket rolle for EU-parlamentet og nasjonale parlamenter.
- Chartret for grunnleggende rettigheter med direkte rettigheter for borgerne.
- Utvidelse av EU-domstolens myndighetsområde.
- En felles utenrikspolitikk.

Artikkel 2 og 3 i Traktaten om den europeiske union, som Lisboatraktaten endrer, har mange mål og verdier som unionen skal bygge på og arbeide for. Blant annet fred og menneskerettigheter, men også markedsfriheter og euroen som felles valuta. Vedder fastslo at dette er rettslig bindende forpliktelser.

– Lovgiverne forstår kanskje ikke det nå. Men dette er en rettslig tekst, så om en domstol skal

ta stilling til om en politikk eller handling er i tråd med traktaten vil nok domstolen slå fast at målene er bindende og de er ganske konkrete, utdypet han. Etter at EU-grunnloven ble avvist og den vanskelige prosessen med å få ratifisert Lisboatraktaten var Vedder overbevist om at traktaten vil bestå lenge.

Ikke mer legitimitet

Konferansen European Law Post-Lisbon ble arrangert av Europarettensnettverket ved Juridisk fakultet på Universitetet i Oslo, sammen med Norsk Forening for Rettsfilosofi og Norsk Forening for Europarett. I ærverdige og nylig oppussede Gamle Festsal ble det også satt fokus på kravet om konsistens i EU-retten, virkninger av traktatens krav om bærekraftig utvikling og Chartret om grunnleggende rettigheter, som har fått rettslig bindende status med Lisboatraktaten.

Advokat Christoffer C. Eriksen og stipendiat Jørgen A. Stubberud viste til at en målsetning ved chartret var å øke EUs legitimitet i befolkningen ved å gi innbyggerne visse grunnleggende rettigheter. En gjennomgang av domstolens praksis viste at det nå etter Lisboatraktaten er langt flere henvisninger til chartret. Likevel har chartret hatt liten praktisk betydning for innbyggerne, mente de to innlederne, og konkluderte med at gjennomføringen så langt har gjort lite for å endre eller bedre EUs legitimitet.

Av Morten Harper

morten.harper@neitileu.no

Publikasjoner fra Nei til EU

Årbok 2011: Demokratisk underskudd – 195,-

Aldri før har mer myndighet og flere avgjørelser vært samlet i EU-hovedkvarteret Brussel. Og aldri før har oppslutningen i valg til EUs parlament vært lavere. Befolkningens misnøye mot unionen er rekordstor. Hva består EUs demokratiske underskudd i – og hva betyr det for folket i unionen? 128 sider. Redaktør: Morten Harper. Kun kr 195 (inkl porto). Bestilling: neitileu@neitileu.no.

EU-guiden – gratis

Dette er heftet som gir svaret på mange av de spørsmålene som EU-debatten reiser. Heftet tar for seg en god del av jasisdens argumenter og gir neisidens svar på disse. Heftet kan lastes ned som pdf.

Kommunalpolitikk og EU – 40,-

Store deler av EU-reglene om marked og fri konkurranse gjelder for Norge gjennom EØS-avtalen. Nei til EUs skriftserie VETT 3-2010 drøfter hva EU og EØS-avtalen betyr for norske kommuner og fylker. Redaktør og hovedforfatter Jens Kihl er kommunalpolitisk sekretær i Nei til EU. 64 sider. Kr 40,-

Finanskrisen og EU – 40,-

Lisboatraktaten trådte i kraft 1. desember 2009. Nei til EUs skriftserie VETT 1-2010 drøfter innholdet og konsekvensene av EUs nye traktat. Forfatteren Morten Harper er utredningsleder i Nei til EU.

Finanskrisen og EU – 40,-

Nei til EUs skriftserie VETT 4-2009 tar for seg finanskrisen og EU. Har EU-systemet bidratt til finanskrisen? Hva betyr den for arbeidslivet og velferdspolitikken? Skal EU få større makt over finanspolitikken? 64 sider. Redaktør: Marte Nilsen.

Sagaøyas nye virkelighet – 40,-

VETT 3-2009 går inn i debatten for og mot EU på Island. Hva er situasjonen på Island, og har et eventuelt EU-medlemskap noen betydning for Norge? 64 sider. Redaktør: Morten Harper.

EU og norsk forskning

Kompendium fra Nei til EUs forskningskonferanse i Trondheim våren 2010. Oversikt og kritiske perspektiver på den norske deltagelsen i EUs rammeprogram for forskning. Arbeidsnotat 2-2010 kan bestilles for kr. 50/stk, eller lastes ned som pdf (gratis).

Myter og fakta om EU og EØS

Løpesedler som svarer på ja-sidens mest luftige påstander. De to første tar hull på mytene om Norge som «90 prosent medlem av EU» og at Norge er nesten-medlem, men uten innflytelse. Perfekt å gi til tvilere og ja-folk.

Ferske faktaark

- 8-2010: Frontex og Festning Europa
- 7-2010: Eurokrisen
- 5-2010: Forskjellene på EU-medlemskap og EØS-avtalen

Last ned fra Nei til EUs nettsider:

www.neitileu.no/kunnskapsbank

Tvilsomme påstander om reservasjonsretten

■ **Jasiden.no** rapporterte 26. november om datalagringsdirektivet (DLD). I denne artikkelen kjem det

fram oppsiktsvekkjande påstandar. «Det er altså ikke nok at Norge er mot å innføre DLD for å kunne benytte reservasjonsretten. Island og, for ikke å glemme, Lichtenstein må også være enig i dette. Det er ikke sikkert at Island vil være interessert i å bruke reservasjonsretten, når de nå er i en forhandlingssituasjon med EU», heiter det i artikkelen.

Utgreiingsleiar Morten Harper i Nei til EU avviser at Island og Liechtenstein har veto-rett over vetoretten vår.

– Prinsippet er at alle dei tre EFTA-landa må gje si tilslutning til at ei lov kan takast inn i EØS. Om eitt land seier nei, må dei to andre respektere det. Ei anna sak er at dei to andre likevel kan velje å innføre regelverket nasjonalt hjå seg, utan at det får konsekvensar for oss, seier Morten Harper.

– Dette er regulert i ein eigen traktat om EFTAs faste komité, som slår fast at nesten alle vedtak må vere samrøystes. Kvart land har ei stemme.

Vellukka lansering av nye nettsider

■ **Ein lang og krevjande** utviklingsprosess er endeleg ferdig, og til landsmøtet vart Nei til EUs nye nettsider tekne i bruk. Nettkonsulent Elisabeth Gundersen (biletet) har hatt ansvaret for utviklingsprosessen

og for opplæring av regionssekretærene og andre som skal publisere på nettsidene. Dei melder tilbake at det er enklare å publisere på dei nye nettsidene og fylkeslagssidene ser betre og meir oversiktlege ut. Tilbakemeldingane utanfrå er også positive. Sjå også nettips på side 7.

Ungdommar ser konsekvensane av EU

■ **Truls Drageset Dyldland** (17) frå Stavanger er aktiv i Ungdom mot EU og var på sitt fyrste landsmøte i Nei til EU 12.-14. november.

– Eg er svært fornøgd med landsmøtet. Det har vore gode debattar og eit spanande politisk innhald, fortel han.

– Ungdommar i Stavanger ser konsekvensane av EU: Kollektivtilbodet er lagt ut på anbod og Veolia og Tide tek over fleire og fleire bussruter. Ungdommar er opptekne av digitale rettar, og kampen mot

datalagringsdirektivet er ei viktig sak for oss, seier han. Ungdom mot EU i Stavanger er nyoppstarta og er ein gjeng med ungdommar.

– Vi har nokre som er 15 år og som er medlemmer. Vi er veldig gira på å få opp aktiviteten i fylket! Det er mest folk frå distriktet som er med, og ikkje så mange frå Stavanger, men vi vil jobba med å få skolelag på Kongsgård og Våge, seier han.

Ny informasjonsmedarbeidar

■ **Veka før landsmøtet** starta Marianne Granheim Trøyflåt i stillinga som informasjonsmedarbeidar i Nei til EU.

– Eg er veldig glad for at eg har fått jobb i Nei til EU. Det er ein spennande jobb og ein bra arbeidsplass. Eg ser fram til det nye året, seier Marianne til Standpunkt.

– Eg har arbeidd ein del med EU-saka i Ungdom mot EU og Senterungdomen og synest det er ei veldig spennande og viktig sak. Og dette er ein type jobb som eg hadde lyst på, då eg har studert statsvitenskap og rbeidd som journalist og med

informasjonsarbeid andre stadar.

Marianne let set ikkje skremme av å starte rett på med landsmøtet.

– Eg kjenner ein del av folka frå før, då eg har jobba på kontoret til Ungdom mot EU, så eg vart ikkje kasta inn i noko heilt nytt. Eg har også vore på landsmøte før, men det er annleis når eg skal arbeide der. Det var veldig artig. Eg fekk arbeidsoppgåver og tillit, men ikkje slik at det vaks meg over hovudet. Det var ein særst vellukka start på arbeidet i Nei til EU, fortel Marianne Granheim Trøyflåt.

AVSLØRER EØS-AVTALENS FALSKE PREMISS:

EU-ambassadøren pressar Noreg på datalagringsdirektivet

– Dersom det er slik at EU mener at vetoretten i EØS bare er en formalitet uten reelt innhold, betyr det at EØS-avtalen er innført på falske premisser, seier leiar i Nei til EU, Heming Olaussen.

I eit intervju i Aftenposten 25. november blandar EU-ambassadør til Noreg, János Herman, seg direkte inn i den nasjonale debatten om EUs datalagringsdirektiv. Herman trugar med politisk vidtgående reaksjonar frå EU om Noreg nyttar den avtalefesta vetoretten i EØS-avtalen.

Jon Wessel-Aas

– Et norsk nei til datalagringsdirektivet vil skape en helt ny situasjon som EU må håndtere. Vi kan ikke utelukke at følgene blir mer vidtgående enn det som er blitt hevdet i den norske debatten så langt, seier Herman til Aftenposten.

Aftenposten viser også til at to EU-juristar, Finn Arnesen og Fredrik Sejersted, har konkludert med at ein reservasjon mot datalagringsdirektivet ikkje vil føre til andre motreaksjonar frå EU enn at det kapittelet direktivet høyrer til, vil verte oppheva.

– Vårt mål er at direktivet blir innført. Et norsk nei er helt hypotetisk på det nåværende tidspunkt, seier Herman vidare.

– Hvis vi ikke skulle greie å unngå et norsk nei, ville dette være første gangen Norge ikke innfører et direktiv anerkjent som EØS-relevant. Vi ville derfor være i ukjent farvann, seier Herman til Aftenposten.

Politisk utpressing

Heming Olaussen meiner EU-ambassadøren kom med utspelet for å presse norske styresmakter til å akseptere det resultatet EU ønskjer.

– Et servilt «ja», uavhengig av de sterke og saklige motargumenter som finnes mot direktivet – også i EU. EUs skremmelspropaganda må ikke skremme folkets representanter til å bøye kne for truslene, seier Heming Olaussen.

– Jeg har imidlertid en viss forståelse for Hermans panikkartede utspill. Et norsk nei til datalagringsdirektivet vil være en enorm inspirasjon for alle de borgerettsgrupper og politikere i EU som er like skeptiske til EUs overvåkings-samfunn som flertallet av de norske partiene, seier Olaussen og peikar på det verkeleg alvorlege i utspelet frå Herman:

– Dersom det er slik at EU mener at vetoretten i EØS bare er en formalitet uten reelt innhold, betyr det at EØS-avtalen er innført på falske premisser, og må sies opp eller

EUs ambassadør János Herman trugar med «vidtgående reaksjoner» dersom Noreg brukar reservasjonsretten i EØS-avtalen. Er EØS-avtalen innført på falske premisser, eller bløffar Herman?

FOTO: EU-DELEGASJONEN TIL NOREG

reforhandles, avsluttar Nei til EUs leiar.

FrP reagerer sterkt

Også Stortingsrepresentant Bård Hoksrud frå Framstegspartiet reagerer sterkt på at EU prøver å presse Stortinget.

– EUs ambassadør til Norge bør holde seg unna den norske debatten om Datalagringsdirektivet, seier Bård Hoksrud til ABCNyheter 26. november.

– Trusselen fra EU har vi opplevd før. Vi kan ikke bry oss om den. Dette er en avgjørelse som Stortinget må ta uten at det utsettes for press på denne måten, seier han.

Massiv motstand i EU

Jon Wessel-Aas, dagleg leiar i den norske avdelinga av Den internasjonale juristkommisjonen, trur ikkje på truslane frå EU-ambassadøren, og meiner at Herman unnlet å nemne at grunnlaget for direktivet er i ferd med å sprekke i EU. I eit innlegg i Aftenposten 29. november,

Bård Hoksrud

viser Wessel-Aas til at lek-kasjar frå EU-kommisjonen si evaluering av direktivet ikkje kan dokumentere dei ønskete kriminalitets-bekjempande

effektane. Kommisjonen har difor utsett publisering av evalueringa til mars 2011. Vidare er det stor politisk motstand mot direktivet i fleire EU-land.

«At EU vil reagere mot Norge under disse omstendighetene, når ikke engang stormakten Tyskland har innført, og neppe vil innføre, dagens direktiv, er lite sannsynlig. I Norge som i Europa ellers har samtlige datatilsyn, uavhengige jurister og teknologisk ekspertise slaktet direktivet som menneskerettsstridig og som et teknologisk makkverk», heiter det i innlegget.

Av Sindre Humberstet

sindre.humberstet@neitileu.no

” Uten en diskusjon om alternativer blir debatten om EØS svært mangelfull

Utredning alternativ. Sigbjørn Gjelsvik var tidligere leder i Nei til EU. Nå leder han utredningen som skal finne alternativene til dagens EØS-avtale.

FOTO: ELVIND FORMOE

ETTER 17 ÅR MED EØS-AVTALEN:

Alternativer til EØS – en hovedsak i 2011

Nei til EU valgte på landsmøtet å ha alternativ til EØS-prosjektet som sin hovedsak i 2011.

I forbindelse med regjeringens Europautvalg som skal evaluere EØS avtalen har El og It-forbundet, Fagforbundet, Bondelaget og Nei til EU gått sammen for å danne et utvalg som også skal se på alternativene til EØS, noe det regjeringsoppnevnte utvalget ikke har i sitt mandat til å utrede.

Leder av «Alternativer til EØS»-utvalget, Sigbjørn Gjelsvik, mener det er bra at regjeringa har nedsatt et bredt, offentlig utvalg for gjennomgang av EØS-avtalen.

– Etter snart 17 år med avtalen var dette på høy tid. Det er imidlertid en stor svakhet med mandatet for utvalget at utredningen av alternativer ikke er med. Uten en diskusjon om alternativer blir debatten om EØS svært mangelfull, sier Sigbjørn Gjelsvik.

Heming Olaussen, leder i Nei til EU, utdyper vedtaket om å gjøre alternativ til EØS en hovedsak i 2011:

– Konkret betyr det at vi, til dels på egen hånd, til dels gjennom fellesprosjektet «Alternativ til EØS», vil gjennomføre et skoleringsår for

Nei til EU og nei-alliansen.

– I tillegg planlegger vi i samarbeid en møteserie basert på delutredningene i Sejersted-utvalget, sier Olaussen, som fremholder viktigheten av at lag og aktivister må bidra og skolere seg via møter, seminarer, sjøstudier og studiegrupper.

Heming Olaussen trekker frem Aust-Agder Nei til EU som allerede planlegger et seminar på nyåret der flere av disse temaene vil stå sentralt.

– Dette er et eksempel til etterfølgelse, smiler Olaussen.

– Vi har oppfordret fylkene til å lage eller revidere sine arbeidsplaner for 2011 og sette dette punktet aller øverst.

Riktig valg

Sigbjørn Gjelsvik synes det er gledelig at Nei til EU har valgt dette som sin hovedsak det kommende året:

– Det er et klokt og riktig valg av Nei til EU å prioritere alternativer til EØS som hovedsak i 2011. Sejersted-utvalget skal levere sin rapport med gjennomgang av EØS-

avtalen innen utgangen av 2011, og frem mot dette er det viktig at Nei til EU bidrar til å løfte debatten om alternativer.

– *Hvordan har dere i utvalget tenkt å prege debatten?*

– Vi har blant annet tenkt å arrangere flere debattmøter, der vi vil invitere politikere, forskere og så videre fra både inn- og utland til samtale og diskusjon om ulike sider ved EØS-avtalen sier Gjelsvik.

– Vi vil både fokusere på alternativdebatten i andre land og dagsaktuelle saker fra den hjemlige EØS-virkeligheten. I tillegg vil vi bidra med leserinnlegg, kronikker og foredragsvirksomhet, samt utgi en eller flere publikasjoner, sier Gjelsvik.

EØS-debatt i 2011

Sejersted-utvalgets rapport i slutten av 2011 vil trolig skape debatt om EØS-avtalen her i Norge. Heming Olaussen mener det er viktig å bruke den diskusjonen som en plattform for en spennende, åpen og demokratisk debatt om Norges valgmuligheter.

– Vi mener vi har gode kort på hånda, men også sterke motkref-ter.

Sigbjørn Gjelsvik sier følgende om den nåværende EØS-avtalen:

– I en så omfattende avtale som EØS er, vil det selvsagt ligge noen positive elementer. Eksempelvis innebar EØS reduserte tollsatser for eksport av noen bearbejdede fiskeprodukter til EU. De negative sidene ved avtalen er imidlertid langt mer omfattende og blir stadig mer tydelig etter hvert som årene med avtalen går. EØS griper i dag inn i norsk samfunnsliv på områder langt utover det som var forutsatt da avtalen ble inngått.

– Når det gjelder hva man kan oppnå i forhandlinger om bilaterale avtaler med EU, kan det være interessant å se til Sveits, som i sin tid sa nei til hele EØS-avtalen i en folkeavstemning. De har i ettertid forhandlet frem en rekke avtaler med EU. Det er sikkert ting Sveits kunne tenkt seg annerledes med disse avtalene, men sveitserne er uansett tydelige på at de mye heller vil bygge videre på disse avtalene

enn å bli med i EU eller EØS.

EU eneste alternativ?

– Du er ikke redd for at utredningen og EØS-debatten vil føre til en medlemskapsdebatt der medlemskap står igjen som den mest troverdige løsningen?

– Det er viktig å belyse ulike alternativer til EØS, nettopp for å vise at det finnes andre alternativer til EØS enn et medlemskap i EU, sier Sigbjørn Gjelsvik.

– Siden Sejersted-utvalget ikke har dette som en del av sitt mandat, blir jobben som vi skal gjøre ekstra viktig. Vi vil bidra til å synliggjøre at ulike land har valgt ulik tilknytningsform til EU og har klart seg godt med det. Alternativet til EØS er ikke et tomrom. Alternativet er å videreutvikle gode handelsforbindelser med både EU og de 93 prosent av verdens befolkning som ikke er medlemmer av unionen.

Av Hilde Firman Fjellså
hilde@umeu.no

GJER DET LETTARE Å BRUKE VIKARAR:

Protestererer mot vilkårbyrådirektiv

– Vikarbyrådirektivet vil ramme hardast i bransjane med få fagorganiserte og der ein finn mange ikkje-norske arbeidarar. Dette er oftare kvinner enn menn.

Det seier Stein Stugu, utgreiar i kunnskapssenteret De Facto. Han meiner at innføringa av vikarbyrådirektivet vil ramme alle, uansett kjønn, men at fordelane av direktivet – det såkalla likebehandlingsprinsippet – oftare vil tena menn enn kvinner.

Omstridt direktiv

EUs vikarbyrådirektiv vart vedteke i 2008 og skal i løpet av neste år implementerast i norsk lovverk. No er direktivet ute på høyring og skapar strid i innerter i fagrørsla. Fellesforbundet stør ei innføring av direktivet, medan EL og IT-forbundet saman med Norsk Transportarbeiderforbund stod i spissen for ei fanemarkering utanfor Stortinget i byrjinga av desember. Målet med direktivet er å anerkjenne vikarbyråa som arbeidsgjevarar og å «utvikla fleksible former for arbeid». Med andre ord inneber det ei liberalisering av vikarbyråbransjen; fleire vikarbyrå, meir bruk av vikarar og større aksept for vikarbruken.

Kjønnsdeling

Dei siste åra har det vore ei jamn fordeling mellom kvinner og menn som har vore sysselsette gjennom vikarbyrå. Frå 2003 har det vore ei lita overvekt menn. I 2009 skjedde det ei endring slik at det no er 51 prosent kvinner som er tilsette i bransjen. Dette har mellom anna samanheng med nedgang i bygg- og anleggssektoren i tillegg til oppgang innan helse- og omsorgssektoren.

– Det er stort sett like mange menn som kvinner som arbeider i vikarbyråbransjen, men dei arbeider i ulike sektorar, fortel Stugu.

– Grovt skissert kan vi seia at når kvinnene gjer reint, arbeider mennene på byggeplassane.

– Eit typisk døme for vikarar frå Aust-Europa er eit ektepar der mannen er tilsett i eit vikarbyrå som formidlar tenester innanfor bygg- og anleggsbransjen, medan

FAKTA

Vikarbransjen

- I 2009 var nesten 85 000 personar tilsett i eit vikarbyrå, dei aller fleste i Oslo.
- Trass i nedgang på 13,7 prosent i bransjen frå året før, er bemanningsbransjen – som NHO Service kallar det – på veg opp.
- Dei fleste som er tilsette i vikarbyrå er under 35 år.
- Dei største byråa er Adecco og Manpower, men nokre bedrifter har eigne vikarbyrå, slik som ISS Personalløst som er eit heileigd dotterselskap av ISS.

KJELDE: NHO SERVICE

kona arbeider innanfor privat reinhald, noko som oftast betyr svart arbeid. Fafo meiner at heile 75 prosent av desse kvinnene arbeider svart, seier Stugu og legg til:

– Svart arbeid tyder sjølv sagt ingen rettar og når mannen er vikar, kan arbeidslivet verta tøft for eit slikt ektepar.

70 rom på åtte timar

– Nokre av våre «stuepiker» gjer reint på 70 rom om dagen, seier Emma Watne i avdeling 25 av Fellesforbundet. Avdeling 25 omfatter medlemmer i Stavangerområdet og organiserer mellom anna innanfor hotell- og restaurantbransjen.

– Det seier seg sjølv at 70 rom er heilt umogleg å vaska på åtte timar. Dei som er tilsette i ISS og vaskar på hotella til Petter Stordalen og Olav Thon i Stavanger, får betalt for åtte timar. Klarer dei ikkje det talet rom dei har fått utdelt for dagen, får dei ikkje betalt overtid.

– Å vera vikar gjer kvardagen

Markering mot vikarbyrådirektivet. 1. desember deltok fleire fagforbund i ei fanemarkering mot vikarbyrådirektivet

utrygg. Du veit ikkje kor stort vaskeoppdrag du får kvar dag, eller om du i det heile tatt får eit oppdrag den dagen. Vi ser dagleg kor store problem det å vera vikar skapar, og det er ein av grunnane til at vi har gått i mot Fellesforbundet sentralt sitt vedtak, seier Watne.

– For medan Fellesforbundet sentralt støttar innføringa av vikarbyrådirektivet, kallar avdelinga i Stavanger vedtaket frå sentralt for eit «tullevedtak».

– Vi er lei av at forbundet dansar etter regjeringa si pipe, seier Watne.

– Dei trur på at det vert innført garantiar for å unngå sosial dumping, men vi veit jo korleis det går om sakene kjem inn for EUDomstolen. Då er det ikkje rettane til arbeidstakarane som står i fokus, men den frie flyten.

Heidi K. Larsen

Sortering av tilsette

Heidi Larsen, nestleiar i Handel og Kontor region Midt-Noreg og styremedlem i Sør-Trøndelag

Nei til EU, deler bekymringane til Emma Watne i Stavanger.

– Vi ser utfordringane med vikarbruken innan både handel og kontorsektoren. HSH-direktøren uttalte tidlegare i år til bladet «Varehandel» at det var svært positivt med vikarar fordi bedriftene kunne bruka dei i prøvetida. Det føregår i større grad ein tidlegare ei sortering av tilsette, seier Larsen.

– I fagrørsla er det frykt for at paragrafen 14-9 om mellombels tilsette skal svekkjast. Denne paragrafen

i arbeidsmiljølova seier det at å vera fast arbeid er hovudregelen. Ein vikar må vera vikar for nokon. Elles er det svært få opningar i arbeidsmiljølova for å bruka mellombelse tilsette, fortel Larsen.

Likebehandlingsprinsippet

Grunnen til at Fellesforbundet meiner at vikarbyrådirektivet kan implementerast i norsk rett, er eit prinsipp om likebehandling. Likebehandlingsprinsippet går ut på at vikarar i innleide verksemdar skal få like mykje betalt som dei fast tilsette i verksemda. Om det finst tariffavtale i verksemda frå før, vert det lettare for vikarbyrået å vita kva som skal vera lik løn.

Hovudgrunngevinga for at Fellesforbundet går inn for likebehandlingsprinsippet er i følgje heimesidene deira at prinsippet vil

mot EUs alternativ

utanfor Stortinget. Boye Ullmann, leiar i Nei til EUs faglege utval, held appell.

FOTO: EIVIND FORMOE

Stein Stugu

styrka rettane for dei innleigde arbeidstakarane, og at dette vil vera eit viktig bidrag i kampen mot sosial dumping.

Meir negativt for kvinner

Stein Stugu ved De Facto meiner at ulempene med innføring av vikarbyrådirektivet vil ramma alle.

– Men likebehandlingsprinsippet vil ha større negative følgjer for kvinner enn menn. Kvinner arbeider i større grad enn menn i sektorar med ein lågare organisasjonsgrad og arbeider i bedrifter der det er mindre vanleg med tariffavtalar, slik det er i små bedrifter innanfor butikk og reinhald.

– Eg trur altså at det er her vi

kjem til å sjå ein skilnad mellom menn og kvinner med innføringa av vikarbyrådirektivet. Fordelane med likebehandlinga kjem til å koma fleire menn til gode enn kvinner.

For kvinner vert arbeidskvardagen ekstra utrygg når dei er vikarar fordi fleire kvinner enn menn arbeider deltid.

– Deltid er ikkje alltid like frivillig, seier Larsen.

– Vi i Handel og Kontor ser dette ekstra tydeleg sidan vi organiserer ytterpunkta: I dei bedriftene som sel bilar, arbeider det menn. Der er det ingen som arbeider deltid. I dei bedriftene som sel klede, arbeider det kvinner. Her er det ingen som arbeider heiltid.

Ikkje stopp før dei går i bakken

– Det er ikkje så lett for vikarane å

krevja sin rett. Dei må forholde seg til to partar: både arbeidsgjevar (vikarbyrået) og oppdragsgjevar. Sidan mange vikarar ofte har lang prøvetid, vågar dei ikkje å klaga på oppdragsgjevaren til arbeidsgjevaren. Mange er unge og ikkje klar over kva rettar dei har som arbeidstakar, seier Larsen.

Emma Watne i Stavanger fortel om liknande problem.

– Mange av dei vi treff på i ISS er ikkje norske. Dei er vande med ein annan kultur i arbeidslivet, der det ikkje er vanleg å seia mot sjefen. Desse kvinnene seier ikkje stopp før dei går i bakken og vert sjukemeldte, seier Watne.

Av Eva Marie Mathisen

eva.marie.mathisen@neitileu.no

KORT & GODT

Styrka Norden som alternativ til EU

■ **Ditte Staun (øvt) og Rina Ronja Kari**, talspersonar for Folkebevegelsen mod EU, krev at det danske Folketinget fokuserer meir på Norden.

I eit innlegg i Morgenavisen Jylland-Posten 15. november viser dei til ei meningsmåling frå Oxford Research som viser at 78 prosent av innbyggjarane i dei fem nordiske landa er positive til det politiske samarbeidet i Norden, og 56 prosent ønskjer meir nordisk samarbeid.

«Men kvifor er det ikkje meir fokus på Norden mellom partia i Folketinget? I Folkebevegelsen

mod EU meiner vi at eit tettare nordisk samarbeid er ein del av alternativet til EU», skriv dei.

«Samtidig meiner vi at det ville vere opplagt allereie no å styrke det nordiske samarbeidet – også sjølv om delar av Norden er i EU», heiter det i innlegget.

Høgre seier nei til nordisk solidaritet

■ **Alle partia utanom Høgre** støttar ein avtale om at dei nordiske landa skal stille seg solidariske dersom eitt av dei vert utsett for eit åtak.

Framlegget kjem frå rapporten til Thorvald Stoltenberg om nordisk forsvars- og tryggingssamarbeid frå 2009, som vart drøfta i Stortinget 16. november 2010.

– Hvis vi føler at det er et

sikkerhets-vakuum i nord, må det fylles enten ved at de landene som ikke er med i Nato melder seg inn der, eller at de som ikke er med i EU, blir medlemmer i EU, sa Ine Marie Eriksen Søreide i følge ABCNyheter 16. november.

■ **Danmark vann gjennom** med forbod mot Bisfenol A. I førre nummer rapporterte Standpunkt at EUs matvareagentur EFSA ville nekte Danmark å forby bruk av Bisfenol A i mellom anna tæteflasker. I november ga EU-kommisjonen etter for politisk press og overstyrte EFSA. Kommisjonen har sendt eit framlegg til røysting om å forby Bisfenol A i alle EU-landa. (Politiken.dk 25.11.2010)

Drukkenskap i EU

■ **EU har såvissst** ein alkoholpolitikk. Opptil fleire, skulle det vise seg, då Nei til EU 26. november inviterte til seminar om temaet, med mellom andre KrF-leiar Dagfinn Høybråten som innleiar. EU og alkoholpolitikk er i ferd med å segle opp som eit svært aktuelt tema, ikkje minst på grunn av direktivet om audiovisuelle tenester, som i praksis vil tillate alkoholreklame på norske TV-skjermer. Høybråten slo fast at det ikkje finst faglege argument for å godta direktivet, men at forskning tvert om har påvist samanheng mellom alkoholreklame og

auka forbruk blant unge. Høybråten var klar på at dette er ein politikk KrF ikkje ønskjer velkommen i Noreg.

– Dersom EU korkje vil lytte til sunn fornuft, eintydig forskning eller til uttalar frå stadig fleire av medlemsstatane – då bør Noreg bruke vetoretten for å stoppe direktivet, konkluderte han.

Les meir om EUs alkoholpolitikk i neste nummer av Standpunkt.

Regionalisering i Molde

■ **Kommunesammenslåing**, landsdelsfylker og interkommunalt samarbeid var blant temaene som ble satt på dagsorden på en godt besøkt konferanse i Møre og Romsdal Nei til EUs regi på Rica Seilet 5. og 6. november. Fire stortingsrepresentanter, fire ordførere og ambassaderåden ved EU-

ambassaden i Norge var noen av de tolv foredragsholderne som var hentet inn.

VIKTIG DEBATT OM SCHENGEN I FRP:

FrP er for Schengen-avtalen, men mot avtalens konsekvenser

FrP protesterer for all verden, men følger villig med på Schengen-ferden. Slik har det vært siden «lov og orden»-partiet sa ja til avtalen som åpnet for fri flyt av kriminelle til Norge.

Men nå er det debatt i FrP om Schengen-avtalen, bekrefter stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde i en samtale med Standpunkt.

– Vi har en debatt om Schengen-avtalens negative sider i FrP. Flere i partiet – også på Stortinget – er skeptiske til avtalen. Men det er også positive sider ved Schengensamarbeidet, som for eksempel fri bevegelse av personer og varer, slår han fast.

– Hva vil debatten føre til?

– Det er for tidlig å si.

– Norge kan melde seg ut Schengen-samarbeidet?

– Ja, det er teknisk og juridisk mulig. Men det vil føre til store kostnader å drive mer systematiske grensekontroller. I tillegg har ikke Norge noen tradisjon for sterke grensekontroller.

– Irland og England står utenfor Schengen-avtalen?

– Ja, men det er øystater. Det er lettere for dem.

– Den frie flyten av kriminelle og asylsøkere til Norge koster milliardbeløp?

– Dette koster mye penger – helt klart. Det er et problem som FrP vil gjøre noe med. Selv har jeg vært mest opptatt av å begrense den ikke-vestlige innvandringen til Norge. FrP har fremmet en egen utlendingslov for å begrense denne innvandringen.

– Da er det vel naturlig å melde Norge ut av Schengen for å kunne drive med systematiske grensekontroller? Som medlem av Schengen er ikke det tillatt?

– Jeg ser problemstillingen. Men det der er ikke mitt fagfelt. Det får du ta opp med Per Sandberg, FrPs justispolitiske talsmann.

Illsint kronikk

Tybring-Gjedde skrev i august 2010 en illsint kronikk i Aftenposten med tittelen «Drøm fra Disneyland». Der beskyldte han Arbeiderpartiet for å erstatte norsk kultur med flerkultur og at det vil føre til rotløshet som vil rive landet i filler.

«Det er Ap som har åpnet grensene til tross for innvandringsstoppen. Det er Ap som gir oss tusenvis

nye nordmenn fra ulike kulturer og ukulturer hvert år», skriver Tybring-Gjedde.

Virkeligheten er annerledes. Både FrP og Høyre var med å innføre Schengen-

avtalen i 1997, en avtale som gjør det mye vanskeligere å kontrollere innvandringen til Norge. For eksempel kommer 90-95 prosent av asylsøkerne til Norge uten ID-papirer. FrPs forslag til ny utlendingslov i 2008 inneholder ikke noe forslag om å melde Norge ut av Schengen.

Lov og orden-partiet?

FrP liker å fremstille seg som «lov og orden»-partiet. Forholdet til Schengen-avtalen viser at partiet først og fremst et liberalistisk parti. Et parti som er tilhenger av fri flyt av varer, tjenester og personer i EU-systemet, koste hva det koste vil.

Stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen uttalte i et intervju med Thomas Verme i Nationen i 2009 følgende på spørsmål om han er tilfreds med partiets ja til å avvikle grensekontrollen i 1997.

– I det store bildet ja. Men vi har stor grad av skepsis fordi systemet har hull som vi ikke har klart å tette, svarer Ellingsen.

Nationen: Hvor stort er problemet for tilstanden i Norge at østeuropeiske bander fritt får passere norske grenser?

– Jeg mer at Norge fortsatt bør være med i Schengen. Samarbeidet skal være positivt. Men det er hull i Schengen-veggen. Jeg tror rett og slett at land som Italia snur ryggen til og håper at andre land ordner opp.

Nationen: Bør vi ikke gjeninnføre grensekontrollen, slik en Sp-politiker har foreslått?

– Jeg synes det er en forenkla problemstilling. Skal du gå inn for å kontrollere 95 prosent av de lovlydige folkene bare fordi fem prosent

Christian Tybring-Gjedde

En albansk bande raidet flere bensinstasjoner i Oslo-området i 2009. Videobildet er fra en bensinstasjon i Hakadal nord for Oslo. Albanerne ble seinere arrestert og soner nå dommen i et norsk fengsel. En stor del av de innsatte i flere norske fengsler er utenlandske kriminelle.

av dem som krysser grensen er gærninger?

FrP er hemningsløst

– Dette viser jo nok en gang at FrP er helt hemningsløst på dette området. FrP'erne sjeneres ikke av å møte seg selv i døra, sier tidligere leder i Nei til EU, Stein Ørnhøi, i en kommentar.

– FrP'erne hylar og skriker om Mulla Krekar, østeuropeiske kriminelle og rumenske tiggere. Likevel går partiet uten blygsel inn for Schengen-avtalen. Partiet er for avtalen, men mot avtalens konsekvenser. Saken viser også at FrP ikke er nøytralt i forhold til EU, presiserer han.

– Schengen-avtalen var en stor sak da jeg satt som leder i Nei til EU fra 1995 til 1997. Vi advarte på det sterkeste mot norsk tilslutning til avtalen, som vi kalte fri flyt av kjeltringstreker. Mange var rystet over karakteristikken. Men utviklingen har vist at den nettopp er blitt den gaven til det kriminelle Europa som vi varslet. SV og Sp stemte imot tilslutning våren 1997. Det gjør ikke saken bedre at Statens Informasjonstjeneste drev rene reklamekampanjer for Schengen med argumentet om at det skulle bli lettere å reise i Europa, legger han

Stein Ørnhøi

til.

På høy tid

Ørnhøi mener det er positivt at FrP diskuterer Schengen-avtalen. Det er på høy tid. Men Erna Solberg og Siv Jensen vil

parkere dette før det får noen konsekvenser. Partiene forbereder jo et regjeringssamarbeid, sier han.

– Men også de andre partiene og politikerne bør ta opp Schengen-avtalen. De bør konfronteres med avtalens skadelige konsekvenser og de standpunktene de har hatt.

– Norsk presse har gjort en dårlig jobb her. Schengen har nærmest vært et ikke-tema, selv om avisene flommer over av artikler om utenlandske kriminelle bander i Norge. Noe av forklaringen er at politiske journalister ikke liker å møte seg selv i døra. Ønsket om å tilpasse Norge til EU er forankret i sterk tro. Og selv kjensgjerninger biter ikke på dem som er sterke i troen.

– Husk at det er mye mindre dramatisk å avvikle Schengen-avtalen enn det var å innføre den. Hvorfor kan ikke SV og Sp ta opp saken? Naturligvis fordi de ikke vil

FAKTA

Schengen-avtalen

- Knytter Norge til EUs politi-, justis- og asylpolitikk.
- Ble en del av EU med Amsterdam-traktaten i 1997.
- Fjerner indre landegrenser, men bygger opp de ytre grensene.
- Kun det første landet en flyktning kommer til behandler asylsøknaden. Dersom søkeren får avslag der vil han eller hun bli stengt ute fra hele EU.
- Skulle ivareta passfriheten. Men man må likevel ta med pass for å legitimere seg for hotell, flyselskap eller på åpen gate i Schengen-området.
- Dataregistre, særlig for asylsøkere og kriminelle, har blitt kritisert for å ikke ivareta personvernet.

sjenerer Arbeiderpartiet som støtter Schengen. Det er viktig å sitte i regjering. Men det har også sin pris. Prisen er å måtte tie, sier Ørnhøi til slutt.

Av Oddvar Lind
odlind@online.no

CARL BILDT OG JONAS GAHR STØRE DISKUTERTE EU:

Ein større refleksjon

Samde om konklusjonen. I debatten «Hvor blir det av EU?», mellom utanriksministrane Carl Bildt og Jonas Gahr Støre, var det i alle fall ikkje konklusjonen som var spenningsmomentet. FOTO: KETIL BLOM HAUGSTULEN

Da Utanriksdepartementet inviterte til EU-debatt på Blindern, var det eit heller unyansert panel som møtte studentane.

– Skal vi løyse dei globale utfordringane trengst ei sterkare europeisk røyst, sa Carl Bildt, utanriksminister i Sverige.

Han hadde saman med Jonas Gahr Støre møtt fram for å veksle ord om europeisk unionsbygging og andre utanrikspolitiske tyggepastillar i Norden. Arrangementet 16. november hadde den talande tittelen «Hvor blir det av EU?».

– Ei spennande kraft

Cathrine Holst, samfunnsforskar og profilert EU-tilhengar var valt til ordstyrar for kvelden. Støre starta med å understreke at han sjølv meinte Noreg burde vera der det europeiske demokratiet blir utvikla, men at han likevel ville respektere at det norske folket to gonger hadde sagt nei.

Støre fortalde også ei festleg historie om ein plakat i heisen på Utanriksdepartementet (UD). I tittelen på arrangementet «Hvor blir det av EU?» var EU streka over og bytt ut med Noreg. Carl Bildt var på si side oppteken av det faktum at FN ikkje kunne mobilisere raskt nok i Darfur, og uttrykte mål om å gjera EU til eit instrument for global konfliktløysing.

Holst oppmoda debattantane til å kommentere om ei sjølvstendig stemme internasjonalt er eit legitimt argument mot norsk EU-medlemskap.

– Europa er større enn Sverige, repliserte Carl Bildt.

Støre la vekt på felles forståing av demokrati og marknadsøkonomi.

– EU består av demokratiske statar med opne økonomiar. Vi har mykje til felles, og med EU får vi tilgang til noko som er større enn kvar einiskild av oss, meinte han.

Ordstyraren lurte vidare på om det ikkje kunne vera slik at EU også hadde stormaktsinteresser.

– EU er eit prosjekt i utvikling og ei spennande kraft i det globale biletet, sa Støre.

Både den sosialdemokratiske

Støre og den noko meir høgreorienterte Bildt var samde om at EU burde tale med ei sterkare felles røyst i utanrikspolitikken. Ein tilhøyrar i salen stilte spørsmål om EU på noko vis kunne fremje u-landa sine interesser i internasjonale forhandlingar, i tilfelle der dette var i strid med medlemslanda sine kortsiktige politiske og økonomiske interesser.

Støre svarta at EU og europeiske land neppe stiller i forhandlingar utan å setja sine eigen interesser først. Han meinte likevel at av dei tunge røystene i dette forhandlingsystemet er EU av dei som er mest på u-landa si side.

– EU-standpunkt irrelevant

Paneldebatten var eit ledd i Refleks-programmet til UD. Føremålet med Refleks er å stimulere til diskusjon om norske vegval i utanrikspolitikken, og problemstillingane UD hadde invitert til å diskutere denne kvelden var mellom anna «kva kan eit meir samla EU bidra med i internasjonalt samarbeid?» og «kva betyr det for Noreg at EU står samla i utanrikspolitikken?».

Debattmøtet var ein del av ein lengre møteserie der mellom anna oljepolitikk og NATO har vore tema. Her har panela vore samansett av klare meiningsmotstandarar, med andre ord ein påfallande skilnad til EU-debatten. Kommunikasjonsrådgjevar i UD, Kjetil Elsebutangen, ser likevel ikkje problemet.

– I dette tilfellet var problemstillinga EU som global aktør og kva utfordringar det gir. Slik sett var det spesielt interessant å høyre to nordiske utanriksministrar diskutere frå sine perspektiv, høvesvis innanfor og utanfor EU. Synet på medlemskap i EU var mindre relevant i den samanhengen.

Elsebutangen legg til at diskusjonen berre hadde desse to deltakarane og at ein derfor ikkje kan samanlikne med tidlegare paneldebattar.

EU-spørsmål er uansett relevant.

– Vi er nøydd til å halde oss til utviklinga i EU sjølv om tilknyttinga til Noreg ikkje endrar seg. Derfor er dette ein spennande diskusjon – uavhengig av synet på medlemskap, meiner Elsebutangen.

Blanda studentrespons

Debatten hadde kring 400 tilhøyrarar, eit uvanleg godt oppmøte. Samfunnsvitskapeleg fakultetsforening (SVFF) var medansvarleg, og leiaren, Siriann Bekeng, svært nøgd med arrangementet. Ho meinte paneldeltakarane var tilstrekkeleg opne for ulike perspektiv.

– Det er ikkje sikkert dei endrar den politiske kursen sin. Men det skal jo vera ein openheit om utanrikspolitikken, og korleis skal dei elles få vite kva folk meiner?

SVFF-leiaren meinte også at ordstyraren var tilstrekkeleg balansert.

– Ho stilte kritiske spørsmål. Dette skulle heller ikkje vera ja eller nei-debatt, det var viktig å tone ned det perspektivet.

– Synes du ein lukkast med det?

– Ja, det vart korkje glorifisering eller ramaskrik mot EU.

Hanne Christensen frå Studentar mot EU hadde også møtt fram. Ho var av ei anna oppfatning.

– Støre kunne vore meir nyanisert i sitt syn på EU, sidan han også er ein representant for det offisielle Noreg internasjonalt. Dette vart mest ein debatt om to utanriksministerar sitt høve til EU, ikkje om EU i seg sjølv. Støre fleipa med at han kunne koma til Carl og prate om EU og at Carl kunne koma til han og prate om Nato. Eg synst det vart flåsete, sa ho.

Christensen meinte ikkje debatten var særleg opplysende, og føreslo at ein heller kunne gått inn på meir spesifikke delar av EU sitt internasjonale engasjement.

Av Marianne Granheim Trøyflat
mariannegt@neitileu.no

Selvangivelse om EU

■ I dette nummeret av Standpunkt vil vi introdusere en ny spalte som vi kaller «Selvangivelse om EU». Utgangspunktet er den faste «EU-spalten» på baksiden av Dagsavisen, der man flere ganger i uka stiller spørsmålet «bør Norge inn i EU?» til folk som blir portrettintervjuet. I spalten vil vi gjengi ti svar redaksjonen mener er verdt å viderefremde. De fleste deler Nei til EUs synspunkt, men vi vil også hver gang presentere et ja-svar, for balansens skyld. Kilde for samtlige svar er Dagsavisen, og spørsmålet er altså «bør Norge inn i EU?».

«Nei, hva skal vi gjøre der? Påvirke, liksom?»

Pål Grøndahl, Psykolog og forsker med doktorgrad i rettspsykiatri, 26. november 2010

«Entusiasmen for EU er ikke så stor. Jeg tror ikke et medlemskap vil skape så veldig mye bedre forhold for oss nordmenn.»

Ole Høiby, distriktsleder i Utrykningspolitiet, 29. mars 2010

«Nei, i det store og hele tror jeg ikke vi vil være tjent med medlemskap. Det blir for mye detaljstyring, og det vil ikke fungere for Norge som nasjon.»

Artist **Silje Hrafa**, 16. november 2010

«Nei. Jeg ser at Norge har fordeler ved å stå utenfor.»

Sametingets visepresident **Laila Susanne Vars**, 20. september 2010

«Jeg ser ingen grunn til det.»

Jazzvokalist **Torun Eriksen**, 30. november 2010

«Nei. Derimot bør vi snart våge å prøve vetoretten vår i EØS, og ikke bare leke puddel ved enhver anledning.»

Forfatter **Tor Åge Bringsværd**, 2. desember 2010

«Jeg trodde det en gang, men det synes ikke sann nå.»

Bjørn Taalesen, sportsjef i TV2, 15. juni 2010

«Jeg var opprinnelig en meget klar tilhenger av fullt medlemskap. For å være helt ærlig er min konklusjon at jeg synes vi har funnet en god samarbeidsform. Det som for meg er viktig er at vi er fulle medlemmer av EU på utdannings- og forskningssiden. Så lenge vi er det, og det er vi jo, er jeg fornøyd. Nå er jeg mest opptatt av at vi har en god samarbeidsform på disse områdene.»

Ole Petter Ottersen, rektor ved Universitetet i Oslo, 20. august 2010

«Jeg har alltid ment at Norge skal inn i EU, men som historiker har jeg aldri skjønnet hvordan det skal skje.»

Geir Lundestad, historiker og direktør i Nobelinstituttet, 16. oktober 2010

Det er fascinerende og bemerkelsesverdige sammenfall og fellestrekk

To sider av S

Frontene synes fastlåst. Følelsene er i sving. Så vel befolkning som politiske partier er delt i to, mellom tilhengere og motstandere. Det handler om sentrum-periferi. Om makt og hvor beslutninger skal fattes. Om identitet. Om et ønske om gjennomføring av historiske, irreversible endringer som vil påvirke folks hverdag for alltid. Om det noen kaller «demokratisk underskudd». Om en elite som frykter folkeavstemninger, fordi folket ofte sier nei. Om gjenkjennelige allianser. Om en ja-side som argumenter med stordriftsfordeler og synes nei-folk baserer seg på følelser. Nei, det er ikke EU-saken. Det dreier seg om kommunesammenslåing. Skjønt et trent øye kan se noen nevneverdige likhets-trekk.

Folkelig motstand

Debatten om kommunesammenslåinger har blusset opp etter at Ap- nestleder Helga Pedersen høsten 2010 ga uttrykk for ønske om tvang for å slå sammen små kommuner, selv om det motsatte er nedfelt i Soria Moria-erklæringen. Bakgrunnen er trolig skuffende få frivillige kommunesammenslåinger. De siste fem årene har kun åtte av ca. 430 kommuner valgt å slå seg sammen, etter rådgivende folkeavstemninger med ja-flertall (om

enn temmelig knapt). 1. januar 2005 gikk Bodø og Skjerstad sammen til én kommune (to stemmer skilte ja- og nei-siden i Skjerstad). Året etter gjorde Aure og Tustna i Møre og Romsdal, samt Ølen og Vindafjord i Rogaland det samme. I Aure var det 51 % ja, mens ja-sida vant i Vindafjord med 50,1 prosent, 4 stemmers overvekt). I 2008 gikk Kristiansund og Frei sammen i en ny kommune som ble hetende Kristiansund (95 % ja i Kristiansund, 51 % ja i Frei).

En mengde steder er sammenslåingsprosesser stanset etter folkets dom i folkeavstemning. Som i Valdres i Oppland, der det høsten 2004 ble gjennomført folkeavstemning om sammenslåing av fire kommuner. I Aftenposten (31.1.2005) framgår det at ordførere og rådmenn fikk «et rungende nei fra befolkningen. Folket sa nei». I Øystre Slidre sa kun 13,8 % av velgerne ja til sammenslåing. I Vestre Slidre var det 16,7 % og i Sør-Aurdal 23,4 %. Nabokommunene Vang og Etnedal meldte seg tidlig ut av prosessen, og var ikke med i folkeavstemningen.

Men rett skal være rett: i én av kommunene ble det ja-flertall. I den mest folkerike og sentrale av kommunene, Nord-Aurdal, stemte 61,1 % av velgerne ja. Folk i og rundt regionsenteret Fagernes,

som ligger i kommunen og naturlig nok ville blitt sentrum i en ny storkommune, ønsket altså en sammenslåing. Aftenposten skrev syrlig: «Men ellers var det langt mellom ja-stemmene, mye lenger enn ved norske EU-avstemninger». Det lokale engasjementet var stort, og betraktelig flere deltok i folkeavstemningen enn ved kommunevalg. Parallellen til folkeavstemninger om EU-saken, sentrum-periferi, valgdeltakelse – og resultat, er slående.

Identitet og fellesskapsfølelse

For noen år siden uttalte statsviter Anders Todal Jenssen til Vårt Land at «Norge er et sært hjørne av verden, både før og etter EU-valget. Vi er veldig lokalt orienterte – mentalt sett er vi fortsatt i vikingtiden». Metaforen om vikingtiden halter utvilsomt noe, men det er ingen grunn til å tvile på at vi er lokalt orientert her i landet – som veldig mange andre steder.

Å skape felles identitet er en (svært krevende) forutsetning for vellykket integrasjon på europeisk så vel som på lokalt nivå. Geograf og forsker Svein Frisvoll ved Norsk senter for Bygdeforskning har skrevet rapporten «Kommunestruktur mellom fornuft og følelser. Betydningen av tilhørighet og identitet i spørsmål om kommunesammenslutning» (2004), sammen med Reidar Almås, professor i bygdesosiologi og regionalpolitikk. Oppdragsgiver var KS.

Frisvoll mener at «når en kommune vurderer sammenslåing med en annen kommune må politikerne først og fremst utrede om det finnes en felles

» Kommunetoppenes sentrale argument for sammenslåing er visstnok stordriftsfordeler, mens de mener «folkets frykt for kommunesammenslåing er basert på følelser.»

‘interkommunal identitet’, en fellesskapsfølelse». Han advarer ivrige tilhengere: «Dersom en sammenslåing skal lykkes, må innbyggerne ha en sterk, felles identitet. Hvis det ikke er på plass, er det stor sannsynlighet for at folket sier nei ved en folkeavstemning». Alternativet til folkeavstemninger med fare for nei-flertall er selvsagt tvang – en modell som for lengst er implementert i EU.

Kommunetoppenes sentrale argument for sammenslåing er visstnok stordriftsfordeler, mens de mener «folkets frykt for kommunesammenslåing er basert på følelser.» (Til forveksling lik påstanden fra slagne ja-folk etter nederlaget i 1994.) Frisvoll mener imidlertid at den følte frykten er rasjonell, da «innbyggerne vet hva de har, men ikke hva de får». Det gjelder «særlig små kommuner, hvor kommunenes tjenesteapparat, enn så svakt det kan være, er det eneste innbyggerne føler er ‘deres’ etter mange tiår med sentralisering».

Det blir dokumentert at befolkningen er delt på midten i spørsmålet om kommunesammenslåing: 52 % for og 48 % mot. Som i EU-saken er tendensen at ja-flertallet øker jo flere innbyggere det bor i en kommune, mens nei-flertallet var massivt i de minste kommunene, der 71 % var mot sammenslåing. I 1994 var EU-tilhengerne

beste kommuneresultat som kjent Bærum med ca. 100.000 innbyggere (75 % ja), mens nei-sida sto sterkest i Flakstad kommune i Lofoten med ca. 1500 innbyggere (94 % nei). Da forskerne sjekket ut hypotesen «folk fra Ja-til-EU-partiene er i større grad tilhengere av kommunesammenslåing enn folk fra nei-partiene», konkluderte de med at «det er klare og signifikante forskjeller i holdning til kommunesammenslåing mellom personer med ulike partipreferanser.» I Høyre var det 64 prosent ja og 26 prosent nei til sammenslåing, mens i markante nei-partier som KrF og Sp var tallene henholdsvis 22 prosent ja og 64 prosent nei i KrF, og 39 prosent ja og 52 nei i Sp. Arbeiderpartiets velgere var delt i to med 53 prosent ja og 41 prosent nei.

Allianser for og mot

Undersøkelsen fra Norsk senter for Bygdeforskning viste at det særlig er de lokale toppbyråkraterne, rådmennene, som er pådrivere for kommunesammenslåing, ofte støttet av ordførere som er mer positive enn resten av de folkevalgte. Når NHO på sensommeren 2010 kastet seg inn i debatten i form av en bredt anlagt spørreundersøkelse, var det da også nettopp ordførere og rådmenn som ble spurt. Konklusjonen var at «3 av 4 rådmenn og ordførere ser fordeler ved kommunesammenslåing»,

» Det lokale engasjementet var stort, og betraktelig flere deltok i folkeavstemningen enn ved kommunevalg. Parallellen til folkeavstemninger om EU-saken, sentrum-periferi, valgdeltakelse – og resultat, er slående.

mellom to av de mest intense politiske konfliktområdene i dette landet

Samme sak?

og følgelig ble marsjordren gitt: «Nå vil NHO ha tvang.» I NHO-undersøkelsen svarte 82 % av Høyre-toppene ja, mens 16 % svarte nei på spørsmålet «er det, etter din vurdering, noen fordeler ved kommunesammenslåing?». I FrP svarte 100% ja, mens SV-ordførerne var mest skeptiske. Mer enn to tredjedeler av dem svarte prinsipielt nei til kommunesammenslåing. Av alle spurte oppga 67 % at den viktigste hindringen for sammenslåing var «lokal motvilje blant innbyggerne».

Små lokalaviser ute i landet er ofte avventende og/eller avisende til sammenslåing, mens toneangivende på ja-sida er Oslo-avisene Dagens Næringsliv (DN) og VG. Sistnevnte sier på lederplass klart ja til sammenslåing og hevder «argumentene mot sammenslåing er for det meste basert på følelser». Et kjent begrep fra EU-debatten kom til syne i DN's lederartikkel (18.9.2010) for sammenslåing, nemlig «demokratisk underskudd», knyttet til bekymring for interkommunalt samarbeid.

Ropet om økt fart i sentraliserings- og sammenslåingsprosessen – noen vil kalle det nedlegging av småkommuner – øker ettersom frivillighet og lokkemidler ikke gir ønsket resultat. Høyreleder Erna Solberg vil fjerne om lag 100 kommuner i løpet av ti år, mens det i Oslo Ap synes å være stor stemning for kommunesammenslåing, om nødvendig med tvang. Stortingsrepresentant Håkon Haugli (Ap) i kommunal- og forvaltningskomiteén sa til VG (25.10.2010) at det «bør settes et konkret tall for hvor mange innbyggere en norsk kommun bør

ha», og at «det kan være det riktige innbyggertallet i en idealkommune bør være 20.000 innbyggere», visstnok med enkelte geografiske forbehold. Haugli fikk sporenstreks støtte av kollega og partifelle Marianne Aasen, tidligere leder av Europabevegelsen i Asker, som uttalte til VG at hun vil at «det neste partiprogrammet til Ap skal bruke hardere virkemidler for å få slått sammen kommuner».

Saken splitter Arbeiderpartiet og setter sinnene i kok. VG skriver (5.11.2010) om Ap-ordførere i distriktene som «varsler opprør», og flere av de mest markerte EU-motstanderne i partiet står i fremste rekke. Forslaget om tvang møter blant annet kontant motstand fra Haugli og Aasens parti- og stortingskollega Bendiks Harald Arnesen, tidligere mangeårig ordfører i Kvæfjord i Troms. Han uttalte til lokale medier at «man kan ikke sitte i Oslo og tegne rundinger og firkanter på et kart. Alle skjønner at det blir tulle», før han la til at «størrelsen på en idealkommune er det samme som 'tenk på et tall'». Tidligere har Arbeiderpartiets fiskeripolitisk talsmann slått utvetydig fast at «politisk nærhet fremmer demokratiet», noe som ligger til grunn for hans kompromissløse motstand mot sentralisering,

tvungen kommunesammenslåing og innlemmelse i EU. En annen markant motstander er Hallvard Bakke, som i 1994 ledet Sosialdemokrater mot EU (SME). I en skarp artikkel i Klassekampen (5.11.2010), kalt «Lag flere kommuner», konstaterer den tidligere handelsministeren at «de faktiske forholdene er akkurat stikk motsatt av det Håkon Haugli hevder, både når det gjelder tjenestetilbud og demokrati». Arnesen og Bakke er blant mange som ikke lar seg begeistre av parolen «legg ned småkommuner og meld Norge inn i EU».

Det må presiseres at det selv sagt er ikke er noen automatikk i at man er for EU dersom man ønsker kommunesammenslåing med eller uten tvang, eller at man er mot EU om man er imot. Det eksisterer åpenbart nei-folk som er for kommunesammenslåinger. Blant disse er Helga Pedersen selv, etter sigende fremdeles mot EU. Heller ikke Sp-ordføreren på Stjørdal – som ønsker sammenslåing av kommuner – er tilhenger av EU. Omtrent samtidig som de 350 delegatene på AUFs landsmøte i oktober sa nei til EU-medlemskap med rekordstort flertall, valgte man å kaste seg inn i kampen for færre kommuner, gjennom

landsmøteuttalelsen «Kommuner – forén eder», der målet er «færre og mer robuste kommuner.» Tvang nevnes ikke eksplisitt, men det framgår at «beslutningen tas sentralt», så derom hersker liten tvil. På sitt årsmøte i 2010 vedtok AUF i Oppland, historisk sett et av «nei-fylkene» i AUF, at man «ønsker å slå sammen kommunene i Oppland til 6 kommuner» primært av hensyn til barnevernet. I dag er det 26 kommuner i fylket. Får AUF-erne gjennomslag, betyr det at folk på Fagernes endelig får det som de vil, på bekostning av folkeflertallet i de andre Valdreskommunene.

En viktig demokratisk arena

Det finnes selvsagt rasjonelle og gode argumenter for kommunesammenslåing, og det er lite tvil om at ikke samtlige av dagens om lag 430 kommuner vil bestå i sin nåværende form for evig. Modellene og alternativene er mange, skjønt det avgjørende spørsmålet vil være viljen til å gjennomføre dyptgripende strukturelle endringer mot lokal folkevilje – gjennom sentralstyrt tvang fra hovedstaden.

«Kommunene befinner seg i et uforenlig krysspress mellom å være en demokratisk arena og en fagorientert tjenesteproducent på vegne av velferdsstaten», skrev forsker Svein Frisvoll i Adresseavisen (16.11.2010). Han mener «tvangssammenslåinger virker undergravende» på kommunenes legitimitet og rolle som arena for lokal demokratiutøvelse. De demokratiske sidene ved tvungen sentralisering skal ikke undervurderes, og for en stor del av befolkningen er folkestyre, selvbestemmelse og

desentralisering helt sentrale verdier. Valgforskerne Henry Valen og Bernt Aardal påviste i boka «Bryssel midt imot – Folkeavstemningen om EU» (1995) at å «sikre folkestyre og demokrati» var i særklasse det viktigste argumentet for de som stemte nei 28. november 1994.

Den internasjonalt anerkjente demokratiforskeren Stein Ringen, professor i statsvitenskap og sosiologi ved universitetet i Oxford, advarte i forbindelse med utgivelsen av sin bok *What democracy is for: On freedom and moral government* (Princeton University Press, 2007) mot at «folkestyret er i ferd med å bli et elitestyre. Varselklokkene bør ringe når engasjerte borgere mister interessen for politikk.»

Han så det i lys av debatten om kommunestruktur i hjemlandet, og mente Høyres Erna Solberg hadde «et håpløst prosjekt med sin iver etter kommunesammenslåinger», fordi «man må ikke bare se på kommunen som en produsent som skal produsere tjenester mest mulig effektivt». Han minnet Aftenpostens lesere (17.6.2007) om at «kommunen er også en viktig demokratisk arena!». Professor Stein Ringens konklusjon var at «gapet mellom de styrende og de styrte må reduseres. Ellers kan folket manglende tillit sette demokratiet i fare». For mange handler det nevnte gap mellom styrende og styrte i stor grad om hvordan vi forvalter folkestyret lokalt så vel som nasjonalt og på europeisk nivå. Derfor møter målrettet sentralisering berettiget, bred folkelig motstand.

Av Jo Stein Moen

» Omtrent samtidig som de 350 delegatene på AUFs landsmøte i oktober sa nei til EU-medlemskap med rekordstort flertall, valgte man å kaste seg inn i kampen for færre kommuner

Nei til EUs landsmøte

Nei-samling i medvind

Nei til EUs landsmøte vart ei feiring av gode resultat, både med stort neifleirtal i folket og eit solid medlemstal.

Organisasjonen er klar til å finne ny kunnskap om alternativa til EØS.

Nei til EU-leiar Heming Olaussen fokuserte mellom anna på meiningmålingane, som då viste at i 67 månader på rad, i over fem og eit halvt år, har det vore nei-flleirtal på meiningmålingane. Enda betre; frå juni 2010 har neifleirtalet lagt seg på eit historisk nytt og høgt nivå. I seks månadar på rad har neifleirtalet vore på over 60 prosent.

– På måling etter måling er det nå ett hovedbilde som fester seg: alle er mot norsk EU-medlemskap. Unge og gamle, i nord, sør, vest og øst, millionærer og de fattigste blant oss, kvinner og menn. Ungdom aller mest! Flertallet av velgerne til Senterpartiet, Venstre, SV, Rødt, NKP, Kystpartiet, De grønne, KrF, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og, til alt overmål, Høyre, sier nei, konstaterte Heming Olaussen.

sida). Heming Olaussen vart attvald som leiar og vert dermed den lengst sitjande leiaren i Nei til EU nokon gong. Nestleiar Torunn Kanutte Husvik går på sin femte periode i Nei til EUs arbeidsutval.

– Det er et privilegium å bli gjenvalgt som leder for en av Norges viktigste politiske organisasjoner. Vi kommer ikke til å hvile på noen laurbær, men har store oppgaver foran oss i det norske samfunnet. Vi vil ha veto mot både post- og datalagringsdirektivet, og åpne opp for en fri debatt om en tredje veg mellom Oslo og Brussel utenom EU-medlemskap og EØS, seier ein oppglødd Heming Olaussen.

Fornyng i leiinga

Hildegunn Gjengedal og Sigrild Heiberg vart valde til høvesvis nestleiar og medlem av Nei til EUs arbeidsutval (les meir om dei på siste

206 verva på ein time

For andre år på rad sette Nei til EUs landsmøte av tid for ein verveinnsats. Delegationane vart utstyrte med ringelister og sette i gang. I løpet av

Studentar mot EU: Organisasjonskonsulent Vigdis Hobøl delte ut premie til Studentar mot EU under landsmøtemiddagen. Studentar mot EU var vinnarane i organisasjonscupen og var heilt overlegne i kategorien opne debattmøte.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

ein knapp time hadde 206 personar takka ja til tilbodet om medlemskap i Nei til EU. Dermed klarte landsmøtet å slå rekorden frå landsmøtet 2009, der 200 nye medlemmer vart verva i løpet av lunsjen.

På landsmøtemiddagen vart det delt ut premiar til vinnarane i årets

vervekampanje. Beste vervar var i år, som i fjor, Jon Bolme frå Møre og Romsdal, som verva 68 nye medlemmer. Regionssekretær Karl-Sverre Holdal fekk også spesiell omtale for sitt imponerande ververesultat, men kunne som tilsett ikkje vere med i konkurransen.

Beste fylke i vervekonkurransen på landsmøtet var Møre og Romsdal og beste enkeltvervar var Linn Hemmingsen frå sentralstyret som verva 16 nye medlemmer.

Av Sindre Humberset

sindre.humberset@neitileu.no

NOEN FYLKESDELEGASJONER (SE ALLE DELEGASJONENE PÅ NEITILEU.NO)

Telemark Nei til EU

Fra venstre: Regionssekretær Jon Øyslebø, Stein Roger Bjerkely, fylkesleder Jon Olav Strand, Grethe Sørbo Solstad, Heine Århus og Elisabeth W. Åkredalen.

– Her er god stemning og gode debatter, et stort engasjement spesielt om de EØS-relaterte sakene. Telemark Nei til EU arbeider jevnt og trutt med stands og møter, for å informere om EU og EØS. Som i Nei til EU sentralt er det EØS-skolering og informasjon som står sentralt i det kommende året, sier fylkesleder Jon Olav Strand.

Troms Nei til EU

Fra venstre: Helge Hole, Eli Berg, Tore Ruud, Anne-Lise Isaksen, Olav Flaate, Veronika Bakke og nyvalgt fylkesleder Ronja N. Trolie.

– Landsmøtet har vært spennende og lærerikt. Det er alltid interessant å samles for å utveksle erfaringer med andre EU-motstandere. EØS-saken vil være viktig også i Troms. Fylkesstyret vil bruke det kommende året på å skolere seg selv og samarbeidspartnere på EØS-debatten som vil komme utover i 2011, sier nyvalgt leder i Troms, Ronja N. Trolie (26 år).

Hordaland Nei til EU

Fra venstre: fylkesleiar Hildur Straume, Oddvar Skre, Ingfrid Oppistov Lien, Aud Oppedal, Frode Aase-Nilsen, Odd Arne Erga, Jane E. Nordlund og fylkessekretær Trude Koksvik Nilsen.

– I Hordaland har me eit aktivt fylkeslag og lag eller kontaktpersonar i dei fleste kommunane, så me er klare til å mobilisere når det trengs. Nett no er me i gang med ein studiering om Lisboatraktaten. Me i Hordaland skal gjere vårt for at EU-saka set sitt preg på valkampen til hausten, seier fylkesleiar Hildur Straume.

Nordland Nei til EU

Fra venstre: Harry Kristiansen, Kjartan Zahl, Kjersti S. Hansen, Lisbeth Holand, fylkesleder Åge Bergquist, Asbjørn Høgden og Ragnhild Arnesen.

– Landsmøtet har som vanlig vært en vitamininnsprøytning. Det er oppløftende og gir ny giv til å fortsette jobben, sier fylkesleder Åge Bergquist.

– Fylkeslaget jobber med å få flere medlemmer. Samtidig vil vi og gjøre vårt for å få synliggjort nei-standpunktet i alle settinger. Det er god stemning og landsmøte er en «høydare», slår fylkeslederen fast.

Uhøytidelig X-ord med lett EU-vri

Bokpremier til tre heldige vinnere. Send inn!

Nr. 1-2011

■ **For første gang kryssord i Standpunkt.** Vi trekker tre korrekte svar og vinnerne vil motta en bokpakke. Klipp ut kryssordet og send det til **Nei til EU, Storgata 32, 0184 Oslo**, eller skann det inn/fotografer kryssordet og send det til **standpunkt@neitileu.no**.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	12									
13	14			15			16		17	
	18					19		20		
21				22				23	24	25
26					27		28		29	
		30			31	32	33	34		35
36	37		38	39		40		41	42	43
44		45	46				47			
48				49		50			51	52
53				54		55		56		57
	58									

Vannrett:

1. Kunne noen politikere holde oftere
5. Tøm!
7. Stilen til n'Haakon
12. Traktatby
14. Datauttrykk
15. Ja-side trøst
16. Sårtråd
18. Fransk flyplass
19. De to første
20. Ja-sidas trøst
21. Lys
22. Fiaskovaluta
23. Byrå
26. Gjør Frisvold støtt
27. Slagsted
28. Hovedstad i Ghana
30. Fiskeredskep
32. Land (fork.)
34. Erik Davidsen
35. Telegrambyrå
36. Type Hells Angels
38. Flue
42. Stemme
44. Autorisert brannstifter
48. Boligselskap
49. Lekker ikke
52. Måtte noen i Hardanger
53. Japansk mynt
54. Ny kommune 2002
55. Stilla
57. Upop
58. Direkte demokrati

Loddrett:

2. Stikker hodet i sanden
3. Mann med mye makt
4. Har ruter med hull
5. Mangler bare E foran
6. Lå ikke
7. Må de med hår gjøre
8. Traktatby
9. Mynten før fiaskoen
10. ..ren. Må regjeringsparti være
11. Nåde, ro (norrønt)
13. Ivrer for mest mulig EU
15. Soria Moria II i forhold til nr. I
17. Kan Stoltenberg gjøre med sine hender
19. - dal. By
20. Traktatby
24. Slag
25. Mørkt skrik
29. Ikke LP
31. Sangeren Ruth
33. FrP-land
37. En annen sfære
39. Norsk duks
40. TønsbergKameratene
41. Norrønt for hjelp
42. Kjør
43. Produsent i distrikts-Norge
45. Ligger EU-omkampen i
46. Elvemunning
47. Gass
50. Musketerer
51. Måtte noen i Hardanger
56. Løfte

BOKBAD PÅ NEI TIL EUS LANDSMØTE:

Kriminelt udemokratisk

– **Tristessen kan vera kreativitetens mor. Vi tapte og som straff fekk eg 11 år i EU-parlamentet, fortalde den svenske krimforfatteren og Riksdagsmedlemmen Jonas Sjöstedt.**

EU-krim. Jonas Sjöstedt vart inspirert av livet i EU-parlamentet til å skrive krimbøker. FOTO: EIVIND FORMOE

Fredag kveld var det bokbad på landsmøtet til Nei til EU. Eva Nordlund, til dagleg programleiar i NRK radio, inviterte til samtale om den EU-kritiske krimtrilogien Sjöstedt. Sjöstedt fortalde korleis keisemda som tidlegare EU-parlamentarikar på absurd vis hadde inspirert han til å skriva krim.

– Fredag ettermiddag, når du er klar for helg, kjem ein knusktørr italiensk byråkrat for å halde eit tre kvarter langt føredrag om elektriske vindaugsheisar i bilar. Då tek fantasien til å gå, forsikra han.

Frå 1995 til 2006 var Jonas Sjöstedt medlem av EU-parlamentet for Vänsterpartiet, og i 2010 vart han vald inn i den svenske Riksdagen.

Hemmeleghald i EU

Sjöstedt teikna eit lite oppløftande bilete av EU-parlamentet.

– Det hendte vi vart bedne om å diskutere dokument som var hemmelege, jamvel for oss. Ein byråkrat kunne seie til meg: 'Dette kan du ikkje få sjå, det forstår du vel'. Det var absurd, minnest den tidlegare EU-politikaren.

– EU-parlamentet har fått meir makt, og det er noko eg ikkje er glad for. EU-parlamentet har ein overordna ideologi, som går ut på at det er viktig at parlamentet sjølv skal få meir makt. Og får dei det, så vil dei bruke makta til å ta til seg endå meir makt, seier han.

Sjöstedt har også fått sjå den svake demokratiske legitimiteten på nært hald.

– I EU-parlamentet kunne 150 delegatar gå til lunsj midt i ei røysting. Dette favoriserte ofte venstresida sidan høgresida gjerne var svoltne, legg han til.

Bøkene *Sammanflöden*, *Sahara* og *Spanska brev* inneheld, som krimbøker flest, blod, drap og høgt spel. Eva Nordlund ville veta kva som var oppdikta og kva som var realitet.

– Det mest blodige som skjer i EU-parlamentet er at nokon skjer seg på eit papir. Men framstillinga av EU-systemet er reell. Ei bra historie skal kunne ha hendt, seier Sjöstedt.

– Og sjølv om den verkelege dramatikken ikkje er valdeleg er det mykje som ikkje tåler dagens lys i EU-parlamentet.

– Folk kunne sitje på dei opne komitémøta og leggje fram forslag som fullt og heilt var skrivne av lobbyverksemdar, forsikra Sjöstedt, og fortel om eit spesielt dramatisk dømme:

– Kjemikalieindustrien lukkast gjennom effektiv lobbyisme å øydeleggje ti års iherdig arbeid for å få på plass eit godt kjemikaliedirektiv.

Røysterett i Europa

Sjöstedt vedgår at Sverige har fått ein viss innverknad i EU.

– Men om ein samanliknar det med den store omlegginga av det svenske samfunnet som EU-medlemskapen har ført til, er det marginalt. Mange av dei dramatiske endringane som EU tvingar oss til, ville vi aldri drøymt om å gjennomføre på eige initiativ, slår den tidlegare EU-parlamentarikaren fast.

– Når eit direktiv kjem frå EU, så kjem det på utsida av politikken. Det er noko vi må gjere, og då nyttar det ikkje å protestere. Hadde eit politisk parti foreslått det same så ville det aldri gått gjennom, slår han fast.

– EØS-avtalen er dårleg, men de har høve til å seie nei til nytt regelverk frå EU. Det har vi ikkje i Sverige. Det at stadig fleire område vert drege unna den politiske arenaen er eit alvorleg tap for Sverige. Ingen innverknad i EU vil vege opp for dette tapet.

Av Marianne Granheim Trøyflåt og Sindre Humberset
marianneg@neitileu.no

FAKTA

Bok

■ Bøkene til Jonas Sjöstedt er på svensk og kan kjøpast på nettbokhandlar.

Spanska Brev

Utgiven september 2010. Den siste av tre kriminalromanar som delvis utspelar seg i EU-parlamentet. Der vert ein konservativ spanjol myrda på brutalt vis.

Bøkene *Sahara* og *Sammanflöden* er dei to førre i serien. Sjöstedt har også gjeve ut intervjuboka *Masthugget Moskva Madrid*.

KALENDER

For mer informasjon om arrangementene, se neitileu.no/hva_skjer

Januar

10. januar: Oppstartsmøte for regionalt lokallag for Kviteseid, Nissedal og Seljord.

10. januar: Sør-Trøndelag Nei til EUs **utdanningskonferanse**.

12. januar: Åpent møte om landbruk og EU på Furuly Forsamlingshus, Evje. Felles møte for begge Agder-fylka.

18. januar: Prosjektet «Alternativ til EØS» arrangerer **åpent møte** om Anbudsforskriften i offentlig sektor og ILO 94. Håndverkeren, Oslo.

20. januar: Årsmøte Askøy Nei til EU.

21. januar: Landsmøte i Ungdom mot EU.

24. januar: Hordaland Nei til EU har **studiesirkel** om Lisboa-traktaten klokka 17-20, Øvregaten 25 i Bergen.

Februar

7. februar: Hordaland Nei til EU har **studiesirkel** om Lisboa-traktaten klokka 17-20, Øvregaten 25 i Bergen.

9. februar: Stoffrist Standpunkt 2-2011.

12. februar: Årsmøte i Sør-Trøndelag Nei til EU.

12. februar: Årsmøte i Rogaland Nei til EU på Havly hotell i Stavanger

Årsmøte i Hordaland Nei til EU er planlagt i februar. Sjå neitileu.no/hordaland

Mars

9. mars: Årsmøte Akershus Nei til EU i Kommunegården, Sandvika

12. mars: Årsmøte Hedmark Nei til EU på Central Hotell, Elverum

12. mars: Årsmøte Østfold Nei til EU på Smaalende hotel i Askim

14. mars: Årsmøte Telemark Nei til EU på Bø Hotell.

16. mars: Årsmøte i Oslo Nei til EU på Håndverkeren i Oslo.

19. mars: Årsmøte Aust-Agder Nei til EU på Ungdomshuset i Mykland.

19. mars: Årsmøte Oppland Nei til EU på Bjørns Kro og Hotell, Lillehammer

22. mars: Årsmøte i Bergen Nei til EU.

30. mars: Stoffrist for Standpunkt 3-2011.

April

2. april: Nei til EUs **vårkonferanse** med tema *lokalt folkestyre og EØS*.

3. april: Rådsmøte i Nei til EU

Mai

25. mai: Stoffrist for Standpunkt 4-2011.

August

4. august: Stoffrist for Standpunkt 5-2011.

September

22. september: Stoffrist for Standpunkt 6-2011.

Oktober

8.-9. oktober: Nei til EUs **kvinnekonferanse**

22. oktober: Rådsmøte i Nei til EU

November

11.-13. november: Nei til EUs **landsmøte** på Rica Seilet hotell i Molde.

Desember

1. desember: Stoffrist for Standpunkt 1-2012.

Neste Standpunkt

Frist for innsendte bidrag til nummer 2-2011 er 9. februar.

Endepunkt

«Den siden som forsøker seg med triks og slagord vil tape»

THORBJØRN JAGLAND, Dagbladet 12. mars 1994.

PÅ SISTE

TO NYE I ARBEIDSUTVALET:

- Det viktigaste argumentet er folkestyre

Hildegunn Gjengedal og Sigrid Z. Heiberg er nye i leiinga i Nei til EU. Dei samlar seg om folkestyre som det viktigaste argumentet mot EU-medlemskap.

Nei til EU har fått ein ny nestleiar, Hildegunn Gjengedal, og eit nytt medlem i arbeidsutvalet, Sigrid Z. Heiberg. Standpunkt ville verte betre kjende med dei to og sidan Hildegunn Gjengedal er på reise i Sør-Amerika når dette vert skrive, intervjuar vi dei begge på e-post.

– *Kva er ditt viktigaste argument mot EU?*

Hildegunn: – Mitt viktigaste argument mot EU er mangelen på folkestyre. Det er for lang avstand mellom dei som styrer og dei som blir styrte.

Sigrid: – Det viktigaste argumentet når det gjeld spørsmålet om norsk medlemskap, er folkestyre. Men for meg personleg var det solidariteten med fattige land og omsynet til miljøet som gjorde at eg engasjerte meg mot EU.

Erfarne damer

Hildegunn Gjengedal (42) var politisk rådgjevar i Landbruks- og matdepartementet i 2009 og 2010. Ho har også vore direktør for Landbrukets Brusselkontor i fire år. Ho har no permisjon frå ei stilling som internasjonal konsulent i Noregs Bondelag og er for tida i Sør-Amerika. Gjengedal er statsvitar, har journalistutdanning og har studert eitt år ved Senter for utvikling og miljø ved UiO. Hildegunn har vakse opp i Gloppen, men busett i Oslo.

Sigrid Heiberg (22) er frå Kaupanger, men busett i Oslo. Sigrid studerer samfunnsgeografi på Blindern. Ho har tidlegare vore

Klare til innsats. Hildegunn Gjengedal (t.v.) og Sigrid Heiberg skal leie Nei til EU saman med leiar Heming Olaussen og nestleiar Torunn Kanutte Husvik.

FOTO: SINDRE HUMBERSET OG UNGDOM MOT EU

reisesekretær og leiar i Ungdom mot EU. I dag sit ho i internasjonalt utval i Nei til EU og i styret i TEAM (the European Alliance of EU-critical Movements). Ho deltok i solidaritetsbrigade i El Salvador i 2010 og er aktiv i Latin-Amerika-gruppene.

– *Kva erfaringar og kompetanse vil de tilføre arbeidsutvalet?*

Hildegunn: – Eg håpar at mine fire år i Brussel og arbeidet med internasjonale saker i Noregs Bondelag og Norsk Landbrukskassamvirke kan vere eit positivt bidrag inn i arbeidsutvalet.

Sigrid: – Eg har jobba aktivt i nei-rørsla i mange år gjennom Ungdom mot EU, og har mykje kunnskap om organisasjonen og om EU. Men eg har også reist mykje og vore aktiv i andre organisasjonar, så eg håpar eg kan bidra med nytenking og nye perspektiv.

Nei til EU i 2011

Både Sigrid og Hildegunn har ambisjonar for Nei til EU i året som står framfor oss.

– *Kva ser de fram til å gjere som nestleiar og AU-medlem?*

Hildegunn: – Eg ser fram til å

engasjere meg endå meir i ei viktig sak saman med trivelege folk.

Sigrid: – Eg gler meg til å jobbe med dei tinga eg brenn for, setje fokus på Schengen-avtalen, vinne miljødebatten og ikkje minst vere med og opplyse folk om EØS-avtalen. Det er alt for lite kunnskap og diskusjon om denne udemokratiske avtalen.

– *Kva utfordringar ser de for Nei til EU i året som kjem?*

Hildegunn: – Ei av dei største utfordringane blir å skape engasjement for EU-saka og vise at ho også er relevant for lokalvala.

Sigrid: – Det er utallige EU-direktiv på veg, og mange av dei vil ha svært negative konsekvensar for samfunnet vårt. Skal me ha ein sjanse til å stoppe eitt av dei, må me verkeleg stå på.

Vart tidleg engasjerte

– *Når og korleis skjønte du at du var mot EU?*

Hildegunn: – Eg trur eg alltid har vore imot EU. Heilt sidan eg vart hugsar at bilane i Breim køyrde rundt med «Nei»-klistremerke på bakruta i 1972.

Sigrid: – Eg er oppvaksen med sau, hest og ku i ei lita bygd i Sogn,

så det var ikkje noko å duse på. EU-skepsisen fekk eg inn med morsmjølka. Forøvrig skjønner eg litt betre for kvar dag som går kor viktig det er å jobbe mot medlemskap.

– *Sidan de begge er frå Sogn og Fjordane: Trur de at Sogn og Fjordane nokon gong vert eit jafylke? Kva må eventuelt til før folket i Sogn og Fjordane snur?*

Hildegunn: – Nei, det trur eg ikkje. Eg kan ikkje sjå føre meg noko no som kunne få folk i Sogn og Fjordane til å skifte mening.

Sigrid: – Ein kan aldri vite kva framtida vil bringe, kanskje grisar kjem til å fly? Eg trur at for at folk i Sogn og Fjordane skal snu, som for resten av Noreg i grunnen, så må heile EU-konstruksjonen endre seg, og landbruks- og distriktpolitikken bli heilt annleis. Men i Sogn som i resten av distrikts-Noreg har me ein djup skepsis mot makt-konsentrasjon, sentralisering og styring ovenfrå og ned. Folk likar ikkje ein gong å få reglar frå Oslo, korleis vil dei då godta å bli styrt frå Brussel?

Av Sindre Humberset

sindre.humberset@neitileu.no

FRA PROFESSORMUNN

Fra kronikken «Den gamle mannen og verda» av ass. professor Jan Erik Grindheim, Ny Tid 12.11.10

■ «Radikalaren Ottar Brox har

vorte konservativ. Lik fiskaren Santiago i Hemingways bok Den gamle mannen og havet sit han att med eit skjelett av ei verdsforståing ingen andre kjenner seg att i, fattigare enn nokon gong etter dag etter dag å ha sagt til seg sjølv at 'nasjonen er ikkje skapt for nederlag».

«Brox er determinist. Nasjonen er heilag, og den norske nasjon meir heilag enn andre: Det er 'komplett uråd' å skapa eit effektivt sosialdemokrati utanfor nasjonalstaten, «eit felles språk er ein føresetnad for ein politisk samtale» «Utviklinga i den europeiske unionen har synt noko anna. [...] Det

finst ikkje noko gjeve samband mellom nasjon og demokrati, slik Brox legg til grunn for sine argument».

«Om Brox hadde hatt meir kunnskap om europeisk historie og idéhistorie, hadde han sett at nasjonen snarare har hemma enn fremja demokratiet i Europa».